

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 9 maart 2018
Ons kenmerk 10/4.1/2018000518
Behandeld door de heer B.F. Potjer (0592) 36 53 95
Onderwerp: Voortgangsrapportage Investeringsagenda voorjaar 2018
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

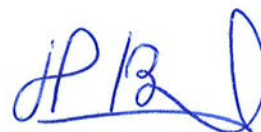
Hierbij treft u ter informatie aan de derde Voortgangsrapportage over de Investeringsagenda. In navolging van onze brief van 8 februari 2018 over de Investeringsagenda hebben wij de voorgestelde aanpassingen in vorm en inhoud van de monitor in deze Voortgangsrapportage doorgevoerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, Secretaris a.i.

, voorzitter

Bijlagen:

- Voortgangsrapportage Investeringsagenda, voorjaar 2018
- Bijlage 1: Rapportagekaarten bij Voortgangsrapportage Investeringsagenda, voorjaar 2018

km/coll.

Investeringsagenda, 3e Voortgangsrapportage¹, voorjaar 2018

Inleiding

Op 13 april 2016 hebben uw Staten de Investeringsagenda, voortvloeiend uit het coalitieakkoord, goedgekeurd. Gelijktijdig is ook het "Proces van besluitvorming, rapportage en actualisatie voor de Investeringsagenda" (verder te noemen "Spelregels") vastgesteld. Daarin is beschreven, dat tweemaal per jaar gerapporteerd wordt over de uitvoering van de Investeringsagenda. In het kader van de in de Voortgangsrapportage najaar 2017 gerapporteerde inhoudelijke reflectie, hebben wij in afstemming met uw Staten de rapportagevorm en -inhoud aangepast. Deze Voortgangsrapportage is de eerste in de nieuwe stijl. De belangrijkste wijzigingen zijn het tijdstip van rapporteren en de vorm van rapporteren, terwijl ook de monitoring aangepast zijn aan uw en onze wensen.

In aanvulling op de Spelregels wordt voortaan eenmaal in het voorjaar gerapporteerd. Dat tijdstip garandeert u en ons actuele informatie om de eventuele discussie over de Voorjaarsnota goed te faciliteren. De Voorjaarsnota is immers het moment om over eventuele aanpassingen van de Investeringsagenda te besluiten.

De rapportage geeft u een overzicht van de inhoudelijke en financiële stand van zaken. Die wordt u in samenvattende tekst en tabellen geleverd en met een zogenaamde rapportagekaart (eerder ook wel factsheets genoemd) per project (bijlage 1). De vormgeving van de rapportagekaart gebruiken wij ook bij de Jaarrekening. In de monitoring en de rapportage zal meer aandacht geschonken worden aan de feitelijke realisatie van de projecten en de cofinanciering.

Op grond van de stand van uitvoering wordt vastgesteld of er sprake is van onbenutte middelen, nu of op termijn. Voorstellen voor het aanpassingen worden verwerkt in de Voorjaarsnota. Wijzigingen in de uitvoering worden natuurlijk zoveel mogelijk gelijktijdig ook in de Bestuursrapportages verwerkt.

¹ Dit zou feitelijk de 4e voortgangsrapportage zijn. In het voorjaar 2017 is de monitor slechts summier gebruikt bij de totstandkoming van de Voorjaarsnota 2017, omdat GS/PS inmiddels een reeks van nieuwe projectbesluiten hadden genomen die een specifieke rapportage overbodig maakten.

Stand van zaken projecten

Na vaststelling van de Investeringsagenda, de Begroting 2017, de Voorjaarsnota 2017 en Begroting 2018 zijn er 15 individuele projecten ter goedkeuring aan uw Staten voorgelegd. In de Jaarrekening 2017 is de meest recente stand van zaken van de financiële doorwerking opgenomen.

In onderstaande tabel zijn de kerngegevens over de besluitvorming en informatieverstrekking weergegeven.

Tabel 1

Project	Behandeling in PS	Jongste bericht aan PS
Breedband	6-7-2016	Statenwerkgroep
Acquisitie en Drentse IPR (Vierkant voor Werk en Bedrijvenregeling)	14-12-2016	13-12-2017
Fietsprovincie 1	28-9-2016	14-9-2017
Gebiedsontwikkeling Groningen Airport Eelde	6-7-2016	Tussenrapportage maart 2018
Herstructureringsfonds ruimtelijke kwaliteit ²	31-5-2017	13-10-2017 ³
Energie neutraal wonen	8-6-2016	13-10-2017 ³
Culturele investeringen die leiden tot toonaangevende kwaliteit	6-7-2016	23-5-2017
Werken aan de toekomst van Veenhuizen	Niet voor 2019	13-10-2017 ³
Asbestdaken	19-4-2017	1-11-2017
Binnenstadsfonds	8-3-2017	Werkbezoek Coevorden 14-2-2018
GAE	31-5-2017	8-2-2018
Bovenregionale sportvoorziening (IJsbaan)	12-7-2017	13-10-2017 ³
Toekomstgerichte landbouw	12-7-2017	3-11-2017
Impuls volkshuisvesting	27-9-2017	13-10-2017 ³
Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken	7-2-2018	

Monitor

De projecten, die in de Investeringsagenda zijn opgenomen worden intensief gevolgd. Dat hangt ook samen met het oorspronkelijke uitgangspunt dat de Investeringsagenda tot doel heeft om de beschikbare € 70 miljoen binnen de collegeperiode actief in te zetten in grote projecten, die een meerjarig duurzaam en economisch effect voor Drenthe hebben.

In de Voorjaarsnota 2017 is besloten dit bedrag te verhogen tot € 95,5 miljoen. Bij vaststelling van de Voorjaarsnota 2017 hebben uw Staten vastgesteld dat bij de Investeringsagenda niet meer strikt vastgehouden wordt aan een looptijd, die samenvalt met de huidige collegeperiode. Voor zover nu kan worden overzien geldt dat in ieder geval voor de projecten: werken aan de toekomst van Veenhuizen, Vitaliteit Drentse vakantieparken, Toekomstgerichte Landbouw en GAE NV Aandeelhouderschap. Niettemin wordt de monitor gehandhaafd; door de intensieve monitoring kan ieder jaar worden afgewogen of er noodzaak of ruimte is om nieuwe investeringsvoorstellen te doen.

² Bij het vaststellen van de Voorjaarsnota 2017 is het project met € 4 miljoen verhoogd. Dat is in de exploitatie verwerkt na de 2^e Bestuursrapportage 2017.

³ Deze datum verwijst naar laatste voortgangsrapportage.

Risicomanagement

Via het risicomanagement wordt onder andere voor projecten (ook uit de Investeringsagenda) informatie verzameld en gerapporteerd. Momenteel wordt het risicomanagement opnieuw tegen het licht gehouden, waarbij ook de informatie uit de Investeringsagenda wordt gebruikt.

Wij zijn ons bewust van de risicofactoren en sturen actief op de beheersing van deze omstandigheden en risico's. De belangrijkste risico's zijn integraal onderdeel van het project en hangen feitelijk samen met de fase waarin het project verkeert en de rol die de provincie in die fase kiest of heeft.

In de vorige Voortgangsrapportage hebben wij vastgesteld dat veel van de projecten nu belanden in de fase waarbij externe partners gebruik (kunnen) gaan maken van deze regelingen. Zij dienen daarvoor initiatief te nemen door voorstellen te doen en financiële bijdragen te realiseren. Voor deze inzet van externe partijen worden, afhankelijk van het project, in de rapportagekaart verschillende aandachtspunten gegeven. Deze volgende fase vraagt een andere rol van de provincie dan in de fase van het opzetten van de Investeringsagenda. Die andere aandacht zetten we ook als College in. Bij onze werkbezoeken is dat steeds onderwerp van gesprek; ons is gebleken dat hoe meer maatwerk mogelijk is, hoe makkelijker derden mee kunnen doen en dat ook willen.

Doelbereik

In de bijgevoegde rapportagekaart is de stand van zaken per project opgenomen. Daarin zijn ook de belangrijkste resultaten tot nu toe verwerkt. De kerngegevens per project zijn hieronder opgenomen.

Tabel 2

project	projectdoel	toesluitingsresultaat	start	planning project	rol provincie
Breedband	Iedereen op snel internet	Realisatie leningen (= aanleg): € 18 mln. Binnenkort 35% aangesloten adressen	6-7-2016	voorjaar 2019	Afdekken risico leningen, actief in overleg providers, Drenthe loopt voorop
IPR Vierkant voor werk	Drenthe aantrekkelijk maken als vestigingsprovincie	VWVregeling: in 2017 €61 mln investering en 405 arbeidsplaatsen Bedrijvenregeling Drenthe, openstelling 8/1/2018	14-12-2016	2019	Co-financier, in gesprek met gemeenten om belemmeringen weg te nemen
Fietsprovincie 1	Optimaliseren fietsnetwerk	38 gesubsidieerde projecten; Seminar Bikenomics	28-9-2016	2019	Aanjager, co-financier
GAE Gebiedsontwikkeling	Visie, logistieke hub, herbest deel RLS, realisatie energielandgoed	2 subsidies voor zonneparken ontvangen. Herbestemming RLS ingezet. Toekenning EU- project Surflogh (waterstof)	6-7-2016	2019	Regie, investeerder
Herstructureringsfonds ruimtelijke kwaliteit	Inrichting fonds en identificatie van projecten toevoegen kwaliteit gebouwde omgeving		31-5-2017	2019	Aanjager, co-financier
Energie neutraal wonen	In 2020 gezien 16% minder fossiele brandstof	Aantal partners is verhoogd van 70 tot 100; 40 energiecoaches opgeleid; Aantal NOM woningen verhoogd van 400 naar 1000 360 leningen via NEF- Drenthe	8-6-2016	2019	Aanjager, co-financier, regie, versnellingssteams; Drenthe loopt voorop
Culturele investeringen	5 musea en initiatieven kunstenaarsfabrieken	Verbetering gevangenis museum: Ombouw Abdijkerk- Drents Museum	6-7-2016	2019	Aanjager, co-financier
Werken aan de toekomst van Veenhuizen	Behoud cultureel erfgoed en werkgelegenheid	Door kabinetsformatie heeft project in 2017 stilgelegen. Overleg is in 2018 weer opgestart	niet gestart	2019	Initiatiefnemer, regie pva
Asbestdaken	Versnellen asbestsanering door verstrekken gunstige leningen	Regeling Drenthe geïntroduceerd; Publieke Verwachtingkaart Drenthe gestart(introductie 2018)	19-4-2017	2019	Lobby, afdekking risico leningen
Binnenstadsfonds	Realiseren plannen binnensteden	4 van de 6 plannen goedgekeurd	8-3-2017	2019	Aanjager, co-financier
GAE NV Aandeelhoudersschap	Versterken positie GAE	Alle aandeelhouders hebben bijdragen toegezegd; subsidie Regio Groningen Assen	31-5-2017	2026	Aandeelhouder, investeerder
Bovenregionale sportvoorziening	Bovenregionale (ijsbaan)voorziening in Hoogeveen realiseren		12-7-2017	2019	Subsidiënt
Toekomstgerichte landbouw	In 2020 alle melkveehouders op niveau koplopers 2013	consulent melkveehouderij van start. Uitrol 50 duurzaamheidsplannen gereed voorjaar 2018	12-7-2017	2020	Lobby, regie, Drenthe loopt voorop
Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken	versterken verblijfsrecreatie, stimulering werkgelegenheid en bestedingen in sector		7-2-2018	2022	financier, faciliterend, aanjager
Impuls volkshuisvesting	Stimuleren verbetering kwetsbare deel woningvoorraad	Alle gemeenten zijn bereikt over projectinitiatieven	27-9-2017	2021	Aanjager, co-financier Nog niet besloten

Realisatie cofinanciering derden

De Investeringsagenda heeft in 2017 zijn tweede volledige uitvoeringsjaar doorlopen. Pas nu kan met enige zinvolheid weergegeven worden in welke mate de beoogde multiplier bij de projecten optreedt. In de voorgaande Voortgangsrapportage hebben wij voor het eerst een schatting gegeven van de met onze inspanning tot stand te brengen totale investering en reeds gerealiseerde bijdragen van derden. In die Voortgangsrapportage hebben wij aangegeven dat het logisch is dat in die eerste fase de provinciale financiering het eerst op gang komt en dat wij een inhaalslag verwachten in volgende jaren. Daarbij hebben wij ook aangegeven dat onze inspanning en rol in toenemende mate veranderen van aanjagen naar betrekken en stimuleren.

In de tabel is zichtbaar dat die voorspelling aan het uitkomen is. De provincie heeft 50% van haar financiële inzet al gepleegd, terwijl derden nu 54% van de beoogde inzet geleverd hebben. In de realisatie is nu al bereikt dat voor ieder provinciale euro er bijna vier door derden wordt bijgelegd. Hierbij moet wel bedacht worden dat voor een deel van de projecten nog geen schatting gemaakt is van de beoogde totale investering; dit geldt in grotere mate als er binnen projecten/programma's verschillende actielijnen ontwikkeld zijn met onderscheiden financiële instrumenten. Wij zijn bezig onze monitoring op die punten te verfijnen, zodat de volgende Voortgangsrapportage een nog scherper beeld kan geven.

Tabel 3

project	project/doel	totale investering	investeringsagenda	realisatie provincie	realisatie extern
Breedband 1)	Iedereen op snel internet	67.000.000	9.000.000	5.308.000	24.524.000
IPR Vierkant voor werk	Drenthe aantrekkelijk maken als vestigingsprovincie	95.000.000	7.000.000	4.000.000	61.000.000
Fietsprovincie 1	Optimaliseren fietsnetwerk	21.750.000	6.755.000	2.222.000	3.800.000
GAE Gebiedsontwikkeling	Visie, logistieke hub, herbest deel RLS, realisatie energielandgoed	50.000.000	6.555.000	332.000	1.226.000
Herstructureringsfonds ruimtelijke kwaliteit	Inrichting fonds en identificatie van projecten toevoegen kwaliteit gebouwde omgeving	10.200.000	5.150.000	105.000	105.000
Energieneutraal wonen	In 2020 gezien 16% minder fossiele brandstof	substantieel	6.500.000	4.517.000	7.388.000
Culturele investeringen	5 musea en initiatieven kunstenaarsfabrieken	10.000.000	4.125.000	1.022.000	1.125.000
Werken aan de toekomst van Veenhuizen	Behoud cultureel erfgoed en werkgelegenheid	pm	750.000		
Asbestdaken	Versnellen asbestsanering door verstrekken gunstige leningen	27.500.000	3.500.000	2.815.000	
Binnenstadfonds	Realiseren plannen binnensteden	39.000.000	13.000.000	8.500.000	37.459.000
GAE NV Aandeelhoudersschap	Versterken positie GAE	46.000.000	13.800.000	13.800.000	28.740.000
Bovenregionale sportvoorziening	Bovenregionale (ijsbaan)voorziening in Hoogeveen realiseren	18.860.000	5.000.000	5.000.000	13.360.000
Toekomstgerichte landbouw	In 2020 alle melkveehouders op niveau koplopers 2013	4.930.000	4.930.000	72.000	circa 1000 mensuur
Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken	versterken verblijfsrecreatie, stimulering werkgelegenheid en bestedingen in sector	pm	6.500.000		
Impuls volkshuisvesting	Stimuleren verbetering kwetsbare deel woningvoorraad	4.000.000	2.000.000		
totalen		327.240.000	94.565.000	47.693.000	178.727.000

1) Met de gerealiseerde provinciale middelen wordt ook het risico gedekt van uitgezette leningen a € 17,8 mln.

Financiële verantwoording

In overeenstemming met de Jaarrekening is in onderstaande tabel de ontwikkeling van de financiën van de Investeringsagenda weergegeven. Daaruit is op te maken dat uw Staten inmiddels 98% van de beoogde Investeringsagenda beschikbaar hebben gesteld door specifieke projectbesluiten. Van de beschikbaar gestelde middelen is tot eind 2017 48% ingezet. De reële uitgaven zijn inmiddels opgelopen tot 43% van het totale budget. Daarbij moet er rekening mee worden gehouden dat uw Staten in 2016 en 2017 het budget verhoogd hebben van € 45 miljoen tot € 95,5 miljoen. Zoals te zien is ramen wij voor heel 2018 een uitgave van ruim € 24 miljoen. In die zin is de Investeringsagenda goed op stoom en worden de eerste resultaten ook geboekt, zoals de rapportagekaart in bijlage 1 ook aantoont.

Van de gereserveerde middelen voor de Investeringsagenda wordt momenteel € 0,94 miljoen niet gebruikt. Er wordt op dit moment geen aframing van projecten gemeld. Dit aspect zal in het kader van de Voorjaarsnota nogmaals gezien worden.

Tabel 4

Project	Gereserveerd in Investeringsagenda	Beschikbaar gesteld door PS	Behandeling in PS	Raming 2017	Realisatie 2017	Oversteveling 2017 naar 2018	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Breedband	9.000.000	9.000.000	6-7-2016	3.617.005	3.429.863	187.142	2.662.142	1.050.000	
Acquisitie en Dr IPR (verkant voor werk en bedrijvenregeling)	7.000.000	7.000.000	14-12-2016	6.000.000	4.000.000	2.000.000	3.000.000	0	
Fietsprovincie 1	6.755.000	6.755.000	28-9-2016	2.292.461	2.044.649	247.812	2.397.812	2.135.000	
Gebiedsontwikkeling Groningen Airport Eelde	6.550.000	6.550.000	6-7-2016	930.000	212.403	717.597	2.717.597	3.500.000	
Herstructureringsfonds ruimtelijke kwaliteit	1.150.000	1.150.000	31-5-2017	605.000	105.000	500.000	1.045.000		
Energie neutraal wonen	6.500.000	6.500.000	8-6-2016	1.104.121	1.121.592	-17.471	982.529	1.000.000	
Culturele investeringen die leiden tot toonaangevende kwaliteit	4.125.000	4.125.000	6-7-2016	1.064.000	1.022.765	41.235	2.412.235	690.000	
Werken aan de toekomst van Veenhuizen	750.000								
Asbestdaken	3.500.000	3.500.000	19-4-2017	2.830.000	2.815.820	14.180	444.180	240.000	
Binnenstadsfonds	13.000.000	13.000.000	8-3-2017	7.000.000	7.000.000		4.000.000	2.000.000	
GAE	13.800.000	13.800.000	31-5-2017	13.800.000	13.800.000				
Bovenregionale sportvoorziening (Jsbarn)	5.000.000	5.000.000	12-7-2017	5.000.000	5.000.000				
Toekomstgerichte landbouw	4.930.000	4.930.000	12-7-2017	1.170.000	72.370	1.097.630	2.797.630	1.650.000	410.000
Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken	6.500.000	6.500.000	7-2-2018						
Impuls volkshuisvesting	2.000.000	2.000.000	27-9-2017						
Herstructureringsfonds	4.000.000	4.000.000	15-11-2017				2.000.000	2.000.000	
wijde ruimte	940.000								
Totaal	95.500.000	93.810.000		45.412.597	40.624.462	4.788.125	24.459.125	14.265.000	410.000

Tot slot

Bij deze rapportage is niet vastgesteld dat de uitvoering van goedgekeurde besluiten bij de uitwerking leidt tot een lagere kasbehoefte. De tabel geeft aan dat er ten minste een vrije ruimte is van € 940.000. In de Voorjaarsnota zal worden aangegeven met welke investeringen nog rekening gehouden moet worden.

Deze bijlage bevat per project de rapportagekaart (in de vorige Voortgangsrapportage factsheets genoemd), voorafgegaan door een samenvattende tabel.

Tabel 5

project	projectdoel	realisatie provincie	realisatie extern	aandachtpunten
Breedband 1)	Iedereen op snel internet	5.308.000	24.524.000	monopolisering markt providers; marktdrukte kabels, organisatiedruk bij lokale initiatieven
IPR Vierkant voor werk	Drenthe aantrekkelijk maken als vestigingsprovincie	4.000.000	61.000.000	evaluatie regeling in 2018 ook qua vorm
Fietsprovincie 1	Optimaliseren fietsnetwerk	2.222.000	3.800.000	innovatieve initiatieven komen traag op gang, maar liggen wel op chema
GAE Gebiedsontwikkeling	Visie, logistieke hub, herbest deal RLS, realisatie	332.000	1.226.000	sterke afhankelijkheid van derden, rollen betrokken overheden
Herstructureringsfonds ruimtelijke kwaliteit	Inrichting fonds en identificatie van projecten toevoegen kwaliteit	105.000	105.000	Onvoldoende financiële middelen bij partners, stagnatie vastgoed
Energieneutraal wonen	In 2020 gezien 16% minder fossiele brandstof	4.517.000	7.388.000	beschikbaarheid financiën en personeel bij kleinere partners, tekortschietende landelijke regelgeving
Culturele investeringen	5 musea en initiatieven kunstenaarsfabrieken	1.022.000	1.125.000	lastige cofinanciering ivm vissen uit dezelfde vijver, enige vertraging wegens uitbreiding/herziening van plannen
Werken aan de toekomst van Veenhuizen	Behoud cultureel erfgoed en werkgelegenheid			afhankelijkheid van rol en positie Rijksvastgoedbedrijf en ontwikkeling op Rijksniveau
Asbestdaken	Versnellen asbestsanering door verstrekken gunstige leningen	2.815.000		capaciteit saneringsbedrijven, bewustwording gemeenten en burgers
Binnenstadsfonds	Realiseren plannen binnensteden	8.500.000	37.459.000	complex krachtenveld, sterke lokale belangen, soms nog niet goed gedefinieerde opgaven
GAE NV Aandeelhoudersschap	Versterken positie GAE	13.800.000	28.740.000	ontwikkeling luchtvaartbeleid
Bovenregionale sportvoorziening	Bovenregionale (ijsbaan)voorziening in Hoogeveen realiseren	5.000.000	13.360.000	tijdige planning, realisatie en ingebruikname voor 1/1/2020
Toekomstgerichte landbouw	In 2020 alle melkveehouders op niveau koplopers 2013	72.000		afhankelijkheid van Europese regelgeving, andere partijen op grondmarkt, oplopende kostprijzenondmarkt
Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken	versterken verblijfsrecreatie, stimulering werkgelegenheid en bestedingen in sector			aanvullende middelen nodig voor feitelijke transitie parken
Impuls volkshuisvesting	Stimuleren verbetering kwetsbare deel woningvoorraad			belemmeringen bij het obstakelvrij maken van initiatieven

1) Met de gerealiseerde provinciale middelen wordt ook het risico gedekt van uitgezette leningen a € 17,8 mln.

Rapportagekaarten

Aanpak vitale vakantieparken

Inhoud project	<p>In de voorjaarsnota 2017 (Investeringsagenda) is € 6,5 mln. gereserveerd voor de revitalisering van de verblijfsrecreatie/vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken. Uit een Drenthe-breed onderzoek is gebleken dat de Drentse verblijfsrecreatie suboptimaal functioneert en het aanbod onvoldoende aansluit op de vraag. Daarnaast blijkt dat de revitaliseringsopgave verblijfsrecreatie een brede opgave is, zowel economisch, ruimtelijk (bijvoorbeeld verpaupering), volkshuisvestelijk (bijvoorbeeld permanente bewoning) als sociaal-maatschappelijk (bijvoorbeeld het risico van ondermijning). Samen met de Drentse gemeenten, RECRON en ondernemers werken we aan een langjarige programmatische aanpak gericht op het vergroten van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie. Deze aanpak bestaat o.a. uit de inrichting van een taskforce en inzet van het vitaliteitsfonds van € 6,5 mln. als een 5-jarig programmabudget (2018 tot 2023) op drie sporen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Investeren op excelleren 2. Ondersteunen van transformatie 3. Faciliteren van kennis en samenwerking. <p>Op basis van deze sporen wordt de uitvoeringsregeling vitaliteitsfonds opgesteld.</p>																																			
Stand van zaken	<p>In september 2017 zijn de resultaten van het onderzoek van ZKA leisure consultants naar de vitaliteit van de verblijfsrecreatie in Drenthe gepresenteerd. Met de ondertekening van het convenant Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024 op 7 december hebben gemeenten, provincie, Recreatieschap en RECRON zich geïnteresseerd aan de aanpak. De besluitvorming over statenstuk 2017-821 met daarin een uitwerking van de aanpak en inzet van het vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken is voorzien in de Statenvergadering van 7 februari 2018.</p>																																			
Stakeholders en rol provincie	<p>De aanpak vitale vakantieparken is tot stand gekomen in co-creatie met gemeenten en brancheorganisatie RECRON. Ondernemers, eigenaren (VvE's), natuur- en terreinbeherende organisaties zijn betrokken bij de uitwerking van de aanpak. De provincie hecht aan een gezamenlijke en integrale aanpak en sluit met de inzet van haar middelen aan bij de inhoudelijke sporen in het convenant. De provincie wil een faciliterende partner zijn zonder de rol van de private partijen en de gemeenten over te nemen. De sector en de gemeente zijn primair aan zet.</p>																																			
Investeringen totaal en provincie	<p>Tabel 1 Jaarschrijven vitaliteitsfonds verblijfsrecreatie (in mln. €)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>Totaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Excelleren</td> <td>0,76</td> <td>0,76</td> <td>0,76</td> <td>0,76</td> <td>0,76</td> <td>3,8</td> </tr> <tr> <td>Transformeren</td> <td>0,2</td> <td>0,2</td> <td>0,2</td> <td>0,2</td> <td>0,2</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td>Kennis & samenwerking</td> <td>0,5</td> <td>0,3</td> <td>0,3</td> <td>0,3</td> <td>0,3</td> <td>1,7</td> </tr> <tr> <td>Totaal vitaliteitsfonds</td> <td>1,46</td> <td>1,26</td> <td>1,26</td> <td>1,26</td> <td>1,26</td> <td>6,5</td> </tr> </tbody> </table>		2018	2019	2020	2021	2022	Totaal	Excelleren	0,76	0,76	0,76	0,76	0,76	3,8	Transformeren	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,0	Kennis & samenwerking	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	1,7	Totaal vitaliteitsfonds	1,46	1,26	1,26	1,26	1,26	6,5
	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal																														
Excelleren	0,76	0,76	0,76	0,76	0,76	3,8																														
Transformeren	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,0																														
Kennis & samenwerking	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	1,7																														
Totaal vitaliteitsfonds	1,46	1,26	1,26	1,26	1,26	6,5																														
Beoogde doelen en doelbereik	<p>Op basis van een gezamenlijke inspanning van gemeenten en provincie in de aanpak vitale vakantieparken gaan we voor 2019 en daarop volgende jaren uit van een gemeentelijke bijdrage (t.b.v. het spoor Kennis & samenwerking) van in totaal € 0,2 mln. Daarnaast zijn aanvullende middelen nodig, die niet worden gefinancierd vanuit het vitaliteitsfonds. Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 zullen met de nieuwe colleges van burgemeester en wethouders en gemeenteraden afspraken worden gemaakt over de gemeentelijke bijdragen.</p> <p>Het aanbod aan vakantieparken draagt bij aan de ontwikkeling van Drenthe als dé vrijetijdsbestemming van Nederland met een ondernemende verblijfsrecreatiesector waarbij kwaliteit, innovatie, de Drentse identiteit en duurzaamheid de kernwaarden zijn.</p> <p>De 'Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024' is gericht op het realiseren van de volgende doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meer ruimte voor ondernemerschap • Meer bestedingen door toeristen • Meer werkgelegenheid • Meer grip op sociale problematiek • Meer balans tussen vraag en aanbod. <p>Vanuit onze provinciale economische doelen (vergroten werkgelegenheid en bestedingen) leggen wij binnen de drie sporen van de revitaliseringsopgave de focus op het spoor 'investeren op excelleren'. Het faciliteren van vitale parken én parken met die potentie om (weer) vitaal en eigentijds te blijven en/of te worden. Door innovatie, eigentijdse product-conceptontwikkeling wordt de kopgroep excellente bedrijven vergroot.</p> <p>Voor het bereiken van het doel is co-creatie/samenwerking tussen ondernemers/eigenaren, gemeenten en provincie noodzakelijk, evenals een meerjarenaanpak waarin elke partij zijn verantwoordelijkheid neemt.</p>																																			
Behaalde resultaten	<p>Besluitvorming heeft plaatsgevonden in de statenvergadering van 7 februari 2018. De in 2017 behaalde resultaten zijn hiervoor genoemd onder Stand van zaken.</p>																																			
Realisatie financiën	<p>Voor het Vitaliteitsfonds zijn de volgende bedragen beschikbaar gesteld in de statenvergadering van 7 februari 2018 (in miljoenen euro).</p> <p>2018 1,46 2019 1,26 2020 1,26 2021 1,26 2022 1,26 in Totaal 6,5</p> <p>Er is nog geen realisatie verantwoord.</p>																																			
Aandachtspunten	<p>Voor de fysieke transformatie van parken (riolering, infrastructuur, verlichting, landschappelijke inpassing, woningverbetering, sloop) zijn aanvullende middelen nodig. Deze worden niet gefinancierd vanuit het vitaliteitsfonds en zullen moeten komen vanuit grondexploitatie (ook waardestijging woningen bij transformatie naar permanente bewoning investeren in het park) of reguliere andere middelen van gemeenten en provincie, bijvoorbeeld op het gebied van infrastructuur of sociale veiligheid. Gemeenten hebben voor 2018 nog geen middelen beschikbaar voor het financieren van de tijdelijke taskforce, aangezien besluitvorming hierover plaatsvindt bij de behandeling van de begroting van de nieuwe gemeenteraden. Om een voortvarende start te maken worden in 2018 de middelen (€ 0,5 mln.) beschikbaar gesteld vanuit het vitaliteitsfonds. Op basis van een gezamenlijke inspanning van gemeenten en provincie in de aanpak vitale vakantieparken gaan we voor 2019 en daarop volgende jaren uit van een provinciale bijdrage van in totaal maximaal € 0,3 mln.</p>																																			

Acquisitie en een Drentse Investeringspremie Regeling

Inhoud project	<p>Met de Bedrijvenregeling Drenthe en de Bedrijvenregeling Vierkant voor Werk lokt de provincie investeringen van bedrijven uit door projecten te stimuleren op het gebied van groei, vestiging en innovatie. Dit levert een geraamde werkgelegenheidsimpuls op van ca. 900 arbeidsplaatsen en circa € 95 tot € 125 miljoen aan directe investeringen. Daarmee wordt de concurrentiepositie van Drenthe ten opzichte van andere regio's verbeterd.</p> <p>De 'Bedrijvenregeling Drenthe' bestaat uit twee regelingen, te weten de Arbeidsplaatsenregeling (APR, richt zich op het creëren van werkgelegenheid door een premie beschikbaar te stellen per gecreëerde arbeidsplaats) en de Rentekostenregeling (RKR, verlaagt effectief de rentelasten van externe financiering voor vestiging, groei en innovatie en maakt leningen daardoor aantrekkelijker).</p> <p>De Bedrijvenregeling Vierkant voor Werk (regio Emmen, Coevorden, Hardenberg en Hoogeveen) heeft daarbovenop de regeling Regionale Investeringssteun Drenthe (RID, voorheen IPR). Deze richt zich op het creëren van werkgelegenheid door een premie te verstrekken voor investeringen in bedrijfsgebouwen en bedrijfsuitrusting.</p> <p>In de Bedrijvenregeling Drenthe wordt iedere provinciale euro aangevuld door een gemeentelijke euro (cofinanciering 50%). De gemeenten Meppel, Midden Drenthe, Noorderveld, Assen, Tynaarlo en Borger-Odoorn participeren in de regeling. Vooralsnog doen De Wolden en Aa & Hunze niet mee vanwege andere begrotingsprioriteiten.</p>
Stand van zaken	<p>De regeling voor Vierkant voor Werk-regio is opengesteld op 1 maart van dit jaar en loopt via het SNN. Er is in 2017 in totaal € 7.389.648 subsidie toegekend, waarvan het overgrote deel valt onder de Regionale Investeringssteun Drenthe (RID), te weten € 6.457.477 (87,4%), gevolgd door de ArbeidsPlaatsenRegeling (APR) met € 795.000 (10,8%), terwijl de RenteKortingsRegeling (RKR) met € 137.171 (1,8%) de rij sluit.</p> <p>Ter herinnering: het oorspronkelijk voor 2017 beschikbaar gestelde bedrag was € 4.800.000, gevolgd door € 3.600.000 voor elk van de jaren 2018 en 2019, zodat het totaal binnen het afgesproken plafond van 12 miljoen bleef. Dit betreft het totale budget van de provincie Drenthe, ministerie EZK en de gemeenten Coevorden en Hoogeveen.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>Eind 2017 is de besluitvorming met de participerende gemeenten afgerond en is de regeling door de provincie vastgesteld. De bedrijvenregeling Drenthe 2018-2019 is op 8 januari 2018 opengesteld en wordt uitgevoerd door het SNN.</p>
Investerings totaal en provincie	<p>Gemeenten, het ministerie van EZ, de NOM, de Commissie Vollebregt, ondernemers en SNN zijn nauw betrokken bij de opzet van het instrument. Beide regelingen worden uitgevoerd door het SNN.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>In totaal investeert de provincie €7,5 miljoen in beide bedrijvenregelingen.</p> <p>Bedrijvenregeling Vierkant voor Werk:</p> <ul style="list-style-type: none">• Provincie €5,5 miljoen en na positieve evaluatie in 2018 € 1 miljoen. Het Ministerie van EZK draagt €2,5 miljoen aan cofinanciering bij en na positieve evaluatie in 2018 € 1 miljoen;• De gemeenten in Vierkant voor Werk dragen € 4 miljoen bij aan cofinanciering en na positieve evaluatie € 1 miljoen. <p>Bedrijvenregeling Drenthe:</p> <ul style="list-style-type: none">• Provincie €2 miljoen;• Participerende gemeenten (vooralsnog Assen, Tynaarlo, Noorderveld, Borger-Odoorn, Midden-Drenthe en Westerveld en mogelijk Aa & Hunze en De Wolden) in totaal €1,5 miljoen. Streven van de gemeenten is de provinciale bijdrage in zijn geheel te cofinancieren (2 min) <p>De multiplier is in dat geval ruim 2.</p> <p>Gepland is dat in 2019 het bedrag besteed is.</p>
Behaalde resultaten	<p>Voor Vierkant voor Werk is voor de totale periode van de regeling een verwachting aan uitgelokte investeringen van 85-110 miljoen en aantal arbeidsplaatsen 700.</p> <p>Voor de bedrijvenregeling Drenthe is voor de totale periode van de regeling een verwachting aan uitgelokte investeringen van 10-15 miljoen en aantal arbeidsplaatsen 200.</p>
Realisatie financiën	<p>Voor Vierkant voor Werk (nu Dutch Tech Zone) is er in 2017 sprake van een totale gezamenlijke investering van 61 miljoen en een realisatie van 405 arbeidsplaatsen.</p> <p>Voor de bedrijvenregeling Vierkant voor werk is in 2017 een bedrag van € 5,4 miljoen (het bedrag van € 1 miljoen dat voor 2019 gepland stond is naar 2017 overgeheveld) opgenomen, dat bedrag is ook in 2017 gerealiseerd. De uitvoering van de regeling ligt bij het SNN.</p> <p>De Bedrijvenregeling Drenthe, is op 8 januari 2018 opengesteld, zijn de middelen uit de Investeringsagenda niet meer in 2017 besteed. Wij stellen bij de Jaarrekening 2017 voor het bedrag van € 2 miljoen over te hevelen naar 2018 om het in 2018 in te zetten.</p>
Aandachtspunten	<p>Er is een tweetal mogelijke aandachtspunten geïdentificeerd. • Begin 2018 wordt de bedrijvenregeling VvW geëvalueerd. O.a. het molenaarsprincipe wordt onder de loep genomen en de mogelijkheden van een tender worden bekeken. • Daarnaast is de totstandkoming van beide regelingen een intensief ontwikkelingsproces gebleken wat extra tijd heeft gevraagd.</p>

Asbestdaken

Inhoud project	<p>Asbest op daken is vanaf 2024 verboden. In Drenthe zijn circa 6 miljoen vierkante meter daken met asbestgolfplaten of asbestleien bekleedt, welke in 2016 in kaart zijn gebracht middels een voor Nederland uniek pilot-project met hyperspectrale luchtfotografie. In 2016 hebben de Provinciale Staten bij de voorjaarsnota de motie 'Versnelling Sanering Asbestdaken' aangenomen. PS gaf de opdracht middels een revolverend fonds middelen ter beschikking te stellen voor het verwijderen en vervangen van asbestdaken. In april 2017 is er vanuit de reserve investeringsagenda €3,5 miljoen beschikbaar gesteld die onder andere door middel van een lening met een gunstige rente aan particulieren en bedrijven beschikbaar gesteld wordt, voor de vervanging van een dak. Het kweken van bewustwording en draagvlak is belangrijk om eigenaren te bewegen het dak te gaan vervangen. Dat wordt samen met gemeenten ontwikkeld en tot uitvoering gebracht. Een onafhankelijk loket voor ondersteuning van particuliere eigenaren wordt ingericht via het Drents Energieloket. Daarnaast faciliteren we sanerings- en bouwbedrijven die willen komen tot de introductie van een gezamenlijk aanbod voor de verwijdering van de daken.</p>
Stand van zaken	<p>Half november is de Asbestregeling Drenthe geïntroduceerd. Landelijk staat Drenthe hier mee in de aandacht. In de aanloopfase wordt al veel van de regeling gebruikgemaakt. Naarmate de bekendheid groter wordt genereert dit vervolgactiviteiten die daar annex mee zijn. Er komt meer dynamiek en meer aandacht voor dit thema. Hier spelen we op in en maken hiervoor samen met gemeenten een plan van aanpak, inclusief financiën, voor verdere gemeentelijke besluitvorming in 2018.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>De eigenaren van gebouwen met een asbestdak zijn zelf verantwoordelijk voor de verwijdering daarvan. Eigenaren hebben vooral met gemeenten te maken, maar de provincie pakt toch een rol om samenwerking tussen Rijk en gemeenten te bevorderen. Gemeenten zijn vanaf 2024 verantwoordelijk voor handhaving van het verbod op asbestdaken. De provincie is voor een klein aantal bedrijven bevoegd gezag en is voor handhaving verantwoordelijk indien deze bedrijven ook over asbestdaken beschikken.</p>
Investerings totaal en provincie	<p>Er wordt samengewerkt met het Energieprogramma, omdat er een voor de hand liggende koppeling ligt met energiebesparing. De provincie wijst burgers in het kader van de asbestregeling ook op de landelijke Energiebespaarlening; deze lening kan voor de helft (max. € 12.500) aangewend worden voor asbestverwijdering.</p> <p>Samenwerkingspartners op dit dossier zijn gemeenten, asbestsaneringsbedrijven, adviesbureaus, LTO Noord, UWV, bouwbedrijven, Natuur en Milieufederatie Drenthe, kenniscentra voor onder andere scholing. GGD Drenthe en enkele provincies, waaronder Overijssel en Limburg.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>De provincie investeert in totaal €2,75 miljoen in een revolverend fonds met een risicopercentage van 10%. Door het revolverend karakter levert het fonds uiteindelijk €27,5 miljoen op. De lening wordt door een samenwerkingsverband van SNN en SVN (Stimuleringsfonds Vereniging Nederlandse Gemeenten) aan particulieren en bedrijven verstrekt. SNN beoordeelt de aanvragen.</p>
Behaalde resultaten	<p>Met de Asbestlening Drenthe kan bij benadering 1 miljoen vierkante meter asbestdak verwijderd worden, omdat de lening naast asbestverwijdering ook mogelijkheden biedt om maatregelen voor een vervangend dak mee te financieren. Belangrijk doel is een versnelling van saneringsactiviteiten, al dan niet met gebruikmaking van de lening. Er wordt verwacht dat de de hele asbestoperatie nieuwe banen op zal leveren in Drenthe.</p> <ul style="list-style-type: none">- Asbestlening Drenthe is in november geïntroduceerd- Samenwerking met gemeenten is geformaliseerd met een projectgroep- Ontwikkeling publieke verwachtingskaart asbestdaken gestart (introductie in 2018)- Onderbrengen onderwerp asbest bij Drents Energieloket gestart- Toetreding gedeputeerde aan landelijk ambassadeuroverleg asbest vanwege de rol die Drenthe als een van de koplopers in Nederland vervult
Realisatie financiën	<p>Op 19 april 2017 hebben PS € 3.500.000,-- beschikbaar gesteld voor dit project.</p> <p>Verdeeld over de jaren:</p> <p>2017: € 3.000.000,-- 2018: € 350.000,-- 2019: € 150.000,--</p> <p>In de 2e bestuursrapportage 2017 is € 170.000,-- overgeheveld van 2017 naar 2018. In 2017 resteert uiteindelijk een bedrag van € 14.180,--. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2018.</p>
Aandachtspunten	<p>Op dit moment staan we aan de voorkant van een proces. Er worden goede stappen gemaakt in de samenwerking met de Drentse gemeenten. Er is al veel geïnvesteerd in de samenwerking, maar het proces heeft ook tijd nodig om zich te ontwikkelen. Gemeenten worden zich meer en meer bewust van hun rol in de asbestaanpak en dit betekent dat we op de goede weg zijn in de samenwerking. Er wordt gewerkt aan een campagne om burgers bewust te maken van de plicht om voor 2024 asbestdaken te verwijderen. Een belangrijk aandachtspunt is de personeelscapaciteit bij sanerings- en bouwbedrijven. Dit kan een remmende werking vormen in de versnelling van de sanering van asbestdaken. De ontwikkelingen voor een Nationaal Fonds Asbest worden nauwlettend gevolgd vanwege mogelijk koppeling (cofinanciering) met onze eigen regeling. Daarnaast staat het thema verwijdering asbestdaken in relatie tot de Wet natuurbescherming in de belangstelling vanwege tegengestelde belangen. Drenthe werkt samen met de provincie Limburg, Overijssel en Omgevingsdienst Zuid00st-Brabant aan de ontwikkeling van een atwegingskader.</p>

Binnenstadfonds

Inhoud project	<p>Het doel van het project is het geven van een impuls aan grote (economische) opgaven in de (krimpende) steden. Dit doel het door het aanjagen, helpen tot stand komen en faciliteren van de uitvoering van robuuste en toekomstbestendige binnenstadplannen in samenwerking met gemeenten en lokale ondernemers. Er is een aantal criteria waaraan deze plannen moeten voldoen, namelijk: aanpak leegstand, verminderen vierkante meters winkelaanbod, toekomstbestendig binnenstadplan met draagvlak. De meeste gemeenten nemen in hun plan een fonds op dat een transformatie in de binnenstad kan bewerkstelligen, door bijvoorbeeld gevelrenovatie, of andere aanlooproutes. Het geld wordt ook besteed aan het op gang brengen van grootschalige projecten.</p> <p>De provincie heeft voor het project €13 miljoen gereserveerd vanuit de investeringsagenda voor zeven specifieke kernen. Dit zijn Assen, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Beilen (gemeente Midden Drenthe), Coevorden en Roden (gemeente Noordenveld). Er is sprake van een cofinancieringsvoorwaarde: elke euro van de provincie moet aangevuld worden met één euro van de gemeente en één van betrokken shareholders. De omvang van de problematiek verschilt per kernwinkelgebied, op basis van een inschatting van de opgaven en kosten is de verdeelsleutel over de verschillende kernen opgesteld. Andere Drentse gemeenten kunnen gebruik maken van het provinciale Herstructureringsfonds.</p>
Stand van zaken	<p>Regeling is van kracht vanaf maart 2017. In 2017 hebben 3 gemeenten hun aanvraag ingediend (en is toegekend) de verwachting is dat de overige gemeenten in de loop van 2018 hun aanvraag indienen.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>Vanuit het proces om tot een retailagenda te komen in 2016 en de motie Binnenstadfonds in 2016 bij de voorjaarsnota werd geconstateerd dat de problemen van de Drentse binnensteden vragen om een actieve houding van de provincie. Daarbij hebben Hoogeveen, Emmen, Meppel, Assen en Coevorden de provincie ook verzocht een Binnenstadfonds in te stellen. De provincie heeft echter geen regie- of initiatiefrol in dit project. De provincie geeft een impuls aan ontwikkeling in de binnenstad en kijkt mee met plannen, inspireert en zet haar netwerk in. Gemeenten hebben de regie. Er ligt een verbinding met de bouwsteen 'sterke steden' uit de omgevingsvisie.</p>
Investeringen totaal en provincie	<p>De provincie investeert €13 miljoen in dit project. De provinciale bijdrage kan maximaal 33% van de projectkosten bedragen. Overig bedrag moet worden bijgelegd door de gemeente in combinatie met derden. Voor Assen en Emmen is €3 miljoen vanuit de provincie beschikbaar gesteld, voor Hoogeveen en Meppel €2 miljoen, voor Coevorden €1,5 miljoen en voor Midden Drenthe en Roden €7,5 ton. In totaal wordt er dus €39 miljoen in de 7 Drentse binnensteden geïnvesteerd. 10% van de provinciale financiering mag ingezet worden voor planvorming. De regeling heeft een looptijd tot en met 1 september 2019 waarbij uitvoering en realisatie een langere doorloop kennen.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>Beoogd wordt met het plan bij te dragen aan aantrekkelijke binnensteden met een goed vestigingsklimaat, met werkgelegenheid, bereikbaarheid en sociale cohesie. Er is al een aantal successen te benoemen: in Meppel is het fonds onder andere aangewend voor de inrichting van de buitenruimte rondom de oude V&D waar de eigenaar een bioscoop van maakt. In Hoogeveen heeft de herstructurering van de Tamboerpassage een impuls gekregen. In Emmen wordt de centrumvisie versneld uitgevoerd, in Coevorden leidt het instellen van het provinciaal fonds tot het vrijmaken van een gemeentelijk bijdrage om te investeren in de binnenstad.</p>
Behaalde resultaten	<p>In 2017 en begin 2018 zijn de bijdragen aan Emmen, Hoogeveen, Meppel en Coevorden toegekend. Deze steden hebben dus al een vastgesteld binnenstadplan met uitvoeringsparagraaf en voorzien in de gewenste cofinanciering. Daarmee is ook € 22 miljoen aan cofinanciering toegezegd.</p>
Realisatie financiën	<p>Op 7 juni 2017 is voor de uitvoering van dit project € 13.000.000,- beschikbaar gesteld. In de begroting werd dit verdeeld over de jaren:</p> <ul style="list-style-type: none">2017: 7 miljoen2018: 4 miljoen2019: 2 miljoen.
Aandachtspunten	<p>Het budget voor 2017 is volledig besteed.</p> <p>Er zijn de volgende aandachtspunten gesignaleerd:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het blijkt ingewikkeld om de investering van private partijen duidelijk inzichtelijk te maken, de eerste aanvragen hebben wel duidelijkheid geboden over de wijze waarop deze cofinanciering verankerd kan zijn, de ervaringen worden dan ook gedeeld met de nog resterende aanvragers.• Voor het fonds opereert de provincie in een complex krachtenveld met op lokaal niveau sterke lokale belangen, door daar bewust van te zijn en ook het bestuurlijk overleg te benutten blijft dit wel werkbaar.• Voor sommige gebieden zijn de opgaven nog niet goed gedefinieerd.

Bovenregionale Sportvoorziening (Ijsbaan)

Inhoud project	<p>Eind 2014 werd bekend dat de ijsbaan in Assen zou sluiten. Hierdoor zou er geen kunstijs meer in Drenthe zijn. Met het in 2015 opgeleverde haalbaarheidsonderzoek bleek dat het financieel haalbaar is een ijsbaan in Drenthe te realiseren.</p> <p>In het collegeakkoord 2015-2019 is omschreven dat het college een bovenregionale voorziening voor sport en bewegen belangrijk vindt en hiertoe een investeringsondersteuning wil bieden. Uitgangspunt hierbij is een duurzame businesscase en exploitatie en een initiatiefnemer.</p> <p>Met het stellen van een deadline voor het indienen van de subsidieaanvragen in oktober 2016 is er voortgang gekomen in de doorontwikkeling van de ijsbaanplannen in Hoogeveen en Assen. De businesscases als onderdeel van de aanvragen die voor 1 januari 2017 door Koenen Bouw BV en Stichting Kunstijsbaan Hoogeveen en omgeving zijn ingediend, zijn in maart 2017 door het college, mede op basis van een onafhankelijke second opinion, als 'niet robuust genoeg' beoordeeld. Daarmee zijn de twee subsidieaanvragen afgewezen. Vervolgens is de desbetreffende gemeenten de gelegenheid gegeven de plannen verder te ontwikkelen en de benoemde risico's weg te nemen of ervoor garant te staan. Deze garantie moest bekrachtigd zijn in een openbaar raadsbesluit. Hoogeveen heeft hierop een aanvraag ingediend, waarop door Provinciale Staten op 12 juli 2017 heeft besloten om de gemeente Hoogeveen een incidentele investeringssubsidie van maximaal € 5 miljoen te verlenen voor de realisatie van een bovenregionale kunstijsvoorziening in Drenthe. De subsidie wordt verleend onder drie voorwaarden: (1) deze moet vóór 31 december 2019 gerealiseerd zijn en in gebruik genomen, (2) de aanleg en exploitatie moet stroken met de geldende wet- en regelgeving en (3) tot slot beperkt de provinciale bijdrage voor de bovenregionale kunstijsvoorziening zich tot € 5 miljoen zonder btw-component. Hiermee heeft de provincie zijn eigen risico in de deelname afgebakend door de financiële bijdrage te koppelen aan de oplevering en ingebruikname van de ijsbaan.</p>
Stand van zaken	<p>Wij hebben in 2017 subsidie toegekend aan de gemeente Hoogeveen. De gemeente rond de uitwerking van het definitieve investeringsbeslissing binnenkort af.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>De gemeente Hoogeveen is in dit project de belangrijkste stakeholder. De gemeente is aanvrager van de subsidie en eindverantwoordelijk voor de realisatie en de exploitatie van de ijsbaan. Er is daarnaast contact met de KNSB als belangenbehartiger voor de sport.</p>
Investeringen totaal en provincie	<p>De kosten voor de realisatie van de kunstijsvoorziening zijn geraamd op € 18,860 miljoen. De investeringsbijdrage van de provincie is vastgesteld op een maximum van € 5 miljoen euro.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>Doel van het project is het realiseren van een bovenregionale kunstijsvoorziening in Drenthe. De ijsbaan wordt gebouwd op basis van een energieneutraal concept met innovatieve toepassingen. Er wordt gestreefd naar een BREEAM-certificering (voor duurzaamheid) waarmee deze de eerste ijsbaan in Nederland zou zijn met dit certificaat.</p> <p>De bouw en exploitatie van een ijsbaan levert ook banen op. Er is een schatting gemaakt dat er circa 10 fte aan vaste contracten nodig is voor exploitatie van de ijsbaan en 10 fte op basis van losse contracten. In totaal is er werkgelegenheid voor 40 mensen bij de kunstijsbaan als schaatstrainers en dergelijke ook worden meegerekend. Daarnaast is er sprake van indirecte werkgelegenheid (leveranties, accountant, onderhoud) van circa 10 fte. De bouw van het geheel zorgt voor tijdelijke werkgelegenheid. De bestemming staat al vast en er is een bouwbedrijf op het oog voor de bouw van het complex.</p>
Behaalde resultaten	<p>De gemeente Hoogeveen heeft € 13,86 miljoen aan cofinanciering gegarandeerd.</p>
Realisatie financiën	<p>Een bedrag van € 5 miljoen is in 2017 aan de Gemeente Hoogeveen toegezegd en als last opgenomen in de jaarrekening 2017.</p>
Aandachtspunten	<p>Mogelijk aandachtspunt is het realiseren van de voorwaardelijke planning: realisatie en ingebruikname van de bovenregionale kunstijsvoorziening uiterlijk 31 december 2019.</p>

Breedband

Inhoud project	<p>Het project Breedband heeft als doel snel internet voor iedereen in Drenthe beschikbaar te maken uiterlijk in het voorjaar van 2019. Hiervoor moeten witte adressen, waar minder dan 30 mbits internetsnelheid per seconde beschikbaar is, aangesloten worden. De provincie stimuleert en faciliteert inwoners om te komen met lokale initiatieven om de witte adressen in Drenthe te voorzien van snel internet. Deze bewonersinitiatieven dienen zich te ontwikkelen tot netwerkbedrijf die uiteindelijk ook verantwoordelijk zijn voor de exploitatie van het netwerk. Er een stichting (Drenthe Verbindt) opgericht die hiertoe inhoudelijke ondersteuning geeft aan de inwonersinitiatieven. De provincie heeft twee subsidieregelingen om de initiatieven te realiseren: het bundelen van de vraag in gebieden met veel witte adressen wordt ondersteund, en er is een regeling voor het daadwerkelijk, fysiek aanleggen van het netwerk. Onderdeel van vraagbundeling is een marktconsultatie. Als daaruit blijkt dat er een marktpartij is die ook plannen heeft om breedband in het buitengebied te realiseren dan kan het inwonersinitiatief geen subsidie (lening) aanvragen.</p>
Stand van zaken	<p>Tot eind 2016 konden initiatieven subsidie aanvragen voor vraagbundeling. Alle initiatieven hebben dat gedaan, de subsidie vraagbundeling is dan ook afgesloten. Er zijn eerst 2 pilots gestart, welke inmiddels operationeel zijn. Daarnaast zijn 3 initiatieven op dit moment bezig met de aanleg van een breedbandnetwerk, waarbij zowel witte als grijze adressen worden voorzien van snel internet. Met het sluiten van de eerste subsidieregeling is het project in een andere fase gekomen. Het is gebleken dat schaalgrootte nodig is om een sluitende businesscase te krijgen. Gebrek aan uniformiteit maakt exploitatie en onderhoud moeilijk. Opschaling van kleine initiatieven is nodig om toekomstbestendige netwerkorganisaties te krijgen. Professionalisering en samenwerking heeft daarom nu de focus. De stichting Verbind Drenthe heeft hierop, vanuit de vraag van de bewonersinitiatieven, zijn rolinvulling aangepast; zij stelt een netwerkontwerp op voor dat deel van de provincie waar nog geen netwerk wordt aangelegd, ze maakt een planning voor aanleg en bevordert samenwerking en gaat onderlinge concurrentie onder de initiatieven tegen. Ook is de provinciale uitvoeringsregeling aanleg breedband aangepast. Hierin wordt een ondergrens gehanteerd van 2.000 potentiële aansluitingen met een dekking van minimaal 1.200 adressen die daadwerkelijk breedbanddiensten zullen afnemen. Zo worden samenwerking en opschaling gestimuleerd en daarmee helpen wij initiatieven de exploitatie rendabel te krijgen en te houden. Bovendien maakt dit het voor marktpartijen aantrekkelijker om diensten in Drenthe te leveren en aan te bieden en dat is gunstig voor de keuzemogelijkheden van de gebruikers.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>Witte adressen zijn verspreid en liggen veelal in het buitengebied, waardoor de markt hier geen kansen ziet en niet acteert. Daarom, en omdat er een duidelijke relatie ligt tussen de beschikbaarheid van snel internet en krimp, werkgelegenheid en de agrarische en recreatieve sector, pakt de Provincie deze taak op. De provincie heeft een ambitie geformuleerd voor de witte adressen en daarmee geen rol in de aansluiting van zogenaamde grijze adressen waar wel internet beschikbaar is maar dan van één marktpartij. Wanneer breedbandinitiatieven grijze adressen willen aansluiten dan zijn hier op grond van de provinciale uitvoeringsregeling andere financiers voor nodig. Omdat breedband een gezamenlijke ambitie is van zowel de provincie als de gemeenten worden gemeenten gevraagd een verantwoordelijkheid te nemen in de financiering voor grijze adressen. Met de gemeenten wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht. De provincie heeft een regisserende en faciliterende rol in dit project en geeft hieraan invulling door de stichting Verbind Drenthe en door het verstrekken van subsidie (leningen) aan de lokale initiatieven. Het initiatief voor het traject van vraaginventarisatie tot daadwerkelijke aanleg ligt bij bewoners zelf.</p>
Investeringen totaal en provincie	<p>Er is een statenwerkgroep breedband, zodat de Provinciale Staten goed op de hoogte blijven van de voortgang van het project. Binnen de provinciale organisaties liggen er verder relaties met de programma's: Krimp en Leefbaarheid, Vrijtijdseconomie, Economie (vestiging bedrijven) en Energie. Samenwerking wordt gezocht met marktpartijen om uiteindelijk internet te leveren over het aangelegde netwerk.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>Voor de financiering van het aansluiten van de witte en grijze adressen is voorzien dat ongeveer voor € 67 miljoen aan leningen uitgezet zou kunnen worden. De aanleg van het netwerk wordt hiermee gefinancierd en de terugbetaling van de lening geschiedt bij het betalen van het internetabonnement. Er is in totaal € 9 miljoen euro gereserveerd vanuit de Investeringsagenda voor de uitvoering/realisatie van aanleg Breedband en om het risico van de leningen te borgen.</p>
Behaalde resultaten	<p>Het beoogd resultaat is dat in het voorjaar van 2019 in geheel Drenthe breedband beschikbaar is dat minimaal voldoet aan de Europese norm voor Next Generation Access (30 MB/sec). Samen met partners zetten we in op de realisatie van breedband binnen 4 jaar in heel Drenthe. We ondersteunen de coöperatieve aanpak en zetten we onze middelen zoveel mogelijk revolvent in. In de uitwerking is er dan ook voor gekozen om gebruik te maken van de lokale organisatiekracht door lokale initiatieven te ondersteunen en te faciliteren, gecombineerd met het benutten van de kennis en uitvoeringskracht van marktpartijen.</p>
Realisatie financiën	<p>Er is gestart met in totaal 34 initiatieven gestart waarmee een dekking van 97% van de witte gebieden wordt gerealiseerd. Inmiddels zijn deze initiatieven door opschaling en samenwerking op gegaan in 12 breedbandclusters. Op dit moment zijn 5 initiatieven geheel (De Kop Breed en Eco Oostermoer Verbindt) of gedeeltelijk (Glasvezel De Wolden, Coöperatie Sterk Midden Drenthe en Coöperatie Glasvezel Noord) waarmee 8,5% van de totale witte adressen beschikt over snel internet. Wanneer Glasvezel De Wolden, Cooperatie Sterk Midden Drenthe en Cooperatie Glasvezel Noord gereed zijn met de aanleg, is er een dekking van 35% gerealiseerd. Het is waarschijnlijk niet mogelijk al in 2019 alle witte adressen aangesloten te hebben omdat uitrol en aanleg meer tijd vragen en afhankelijk zijn van ontwikkelingen in de markt (menschkracht, leveranciers, materialen). Uiteindelijk zal het doel wel bereikt worden.</p> <p>In het totaal is tot nu toe € 25.740.557,-- verstrekt aan leningen aan breedbandinitiatieven. Hiervan is tot nu € 17.874.900,-- gerealiseerd. Externen hebben inmiddels voor een bedrag van € 6.650.000,-- aan leningen verstrekt en daarvan is een bedrag van € 3.987.067,-- gerealiseerd.</p> <p>Breedband De voorgenomen storting van € 3 miljoen in de Reserve opvang revolvent financieren is gerealiseerd. Voor het programma Breedband was in 2017 een bedrag van in totaal € 817.005,-- in de exploitatie begroot. De realisatie is uitgekomen op € 662.863,-- en een saldo van € 187.142,-- resteert. Met name het bedrag dat stond voor subsidies vraagbundeling is onderschreden, omdat er ondanks onze verwachtingen minder beschikkingen aan initiatieven zijn verstrekt. Omdat wij met u de afspraak hebben dat de budgetten als programmabudget kunnen worden aangemerkt, stellen wij</p>

Aandachtspunten

voor de onderschrijding in 2017 te verrekenen met het budget van 2018 en een bedrag van € 187.412,-- over te hevelen.

Een risico in de realisatie van de ambitie is, doordat naast het ontsluiten van de witte adressen door de initiatieven ook de grijze adressen worden meegenomen in de aanleg van breedband, de beschikbaarheid en (uitrol) capaciteit op markt (aannemers). We zien een beweging in de markt. De markt monopoliseert door het proces van overnames van kleinere internetproviders. Dat beperkt de mogelijkheden voor het vinden van providers voor kleinere netwerken. De provincie en de stichting Verbind Drenthe zet volop in om oplossingen voor dit probleem te realiseren. Daarnaast zijn er voor de aansluiting van grijze adressen ook een aantal belemmeringen gesignaleerd. • Nog niet alle gemeenten hebben bepaald bepalen welke rol ze willen vervullen in de aanleg van grijze adressen, faciliteren of participeren. Er is hier vanuit de provincie veel (bestuurlijke) aandacht voor. • In alle gebieden zijn marktpartijen heel actief geworden in het aanbieden van snel 4G internet. 4G wordt niet erkend als breedband en is in Drenthe in de buitengebieden ook geen goed alternatief voor breedband. Voor 5G internet, dat pas vanaf 2024 beschikbaar is, gelden dezelfde technische beperkingen. • De wijze van organiseren vraagt veel van inwoners. Er is in gebieden een lang commitment nodig om de aanleg te realiseren. Het daadwerkelijk doelbereik, om alle mensen op het internet aan te sluiten, staat wel onder druk. Wel zal nagenoeg het hele witte/grijze adressenbestand aangesloten worden op het glasvezelnetwerk, maar het proces om providers diensten te laten leveren ligt nog gecompliceerd. Drenthe loopt voorop in het land, door de handen uit de mouwen te steken en het buitengebied aan te gaan sluiten op breedband. In andere delen van het land gaat dit veel minder snel.

Culturele investeringen die leiden tot toonaangevende kwaliteit

Inhoud project	<p>Versterking van de positie van de grote musea in Drenthe met als doel hen te helpen hun huidige sterke positie in het Nederlandse museumlandschap te laten behouden en zo mogelijk te versterken. Dit is zowel van het belang voor het Drentse cultuurbeleid als voor het streven om de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding en de vrijetijdseconomie in Drenthe te versterken.</p> <p>In totaal wordt er voor € 4,125 miljoen door de provincie geïnvesteerd in een vijftal museale projecten, plus enkele kunstenaarsfabrieken. De museale projecten zijn: investeringen in het Hunebedcentrum in Borger, het Koloniecentrum Frederiksoord, Herinneringscentrum Kamp Westerbork, het Gevangenismuseum Veenhuizen en het Drents Museum. Er wordt in totaal € 6 à 7 miljoen cofinanciering gerealiseerd. Van deze investering profiteren ook de Drenten zelf.</p>
Stand van zaken	<p>Voor het gehele project bij het Gevangenismuseum, en voor twee van de drie deelprojecten bij het Drents Museum en voor het eerste van de twee deelprojecten bij het Hunebedcentrum zijn inmiddels beschikkingen afgegeven. Realisatie van deze (deel) projecten is voorzien begin 2018. Koloniecentrum en Herinneringscentrum zijn nog druk met de definitieve projectplannen en de cofinanciering.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>De voornaamste stakeholders zijn de betrokken instellingen. Zij zoeken samenwerking met fondsen en andere mogelijke financiers. De rol van de provincie is die van co-financier en aanjager, niet die van opdrachtgever. Dat ligt anders voor het Drents museum, waar de provincie eigenaar is van het gebouw en de collectie. Binnen het provinciaal beleid is er relatie met Vrijtijdseconomie.</p>
Investeringen totaal en provincie	<p>Vanuit de Investeringsagenda investeert de provincie € 4,125 miljoen middels subsidies. Het Hunebedcentrum heeft van ons € 979.000 toegewezen gekregen en zou zorgen voor een co-financiering van hetzelfde bedrag. Door een afwijzend besluit van één van de grote fondsen is er een gat ontstaan van € 350.000. Het Hunebedcentrum heeft een aanvaardbare manier gevonden om hiermee om te gaan en om toch het door de provincie gewenste eindresultaat te bereiken. In mei 2018 wordt het eerste deelproject opgeleverd en de oplevering van het tweede en laatste deel is voorzien eind 2018/begin 2019.</p> <p>Het Koloniecentrum in Frederiksoord heeft van ons € 600.000 toegewezen gekregen en zou voor € 1.510.000 co-financiering zorgen. Na de besluitvorming door PS is het hele plan van het Koloniecentrum opnieuw opgezet. Totaal is nu een bedrag van € 5.310.000 nodig. De provincie draagt uit de investeringsagenda de toegezegde € 600.000 bij en de provincie had (uit andere bronnen) al eerder € 300.000 toegezegd. De Maatschappij van Weldadigheid draagt zelf € 2.275.000 bij; er komt een Leaderbijdrage van € 200.000 en de gemeente Westerveld is gevraagd om een bedrag van € 538.000 (m.n. infrastructuur). Dan is er nog een bedrag van circa € 1,4 miljoen nodig. Daarvoor zijn inmiddels contacten gelegd met een groot landelijk fonds en twee kleinere regionale fondsen. Herinneringscentrum Kamp Westerbork heeft van ons € 1.000.000 toegewezen gekregen en zou zelf voor 3 à 4 miljoen co-financiering zorgen. Ook hier zijn de plannen gewijzigd na de besluitvorming door PS. De totale financiële omvang van de plannen is inmiddels opgelopen tot 6 à 7 miljoen euro. Naar verwachting zullen de nieuwe plannen in april 2018 aan GS gepresenteerd worden. Met verschillende grote landelijke fondsen zijn al contacten gelegd voor de co-financiering. Het Gevangenismuseum in Veenhuizen heeft van ons € 590.000 toegewezen gekregen en heeft zelf gezorgd voor een co-financiering van € 210.000, --. Het beoogde eindresultaat is inmiddels bijna gereed en zal op 23 maart 2018 geopend worden. Het Drents Museum heeft van ons € 600.000 toegewezen gekregen en zou zelf voor € 600.000 aan co-financiering zorgen. Dat laatste is nog niet helemaal gelukt, maar naar verwachting zal dit in 2018 wel lukken. Het bedrag wordt in drie deelprojecten verdeeld. Het eerste deelproject is bijna gereed. De andere twee deelprojecten zullen, naar verwachting in 2018 gerealiseerd worden. Tot slot was in de investeringsagenda een bedrag van € 356.000 gereserveerd voor drie "kunstenaarsfabrieken". Hiervan is inmiddels € 100.000 gebruikt voor één van de drie gebouwen van de voormalige Rijksluchtvaartschool in Eelde. Met het resterende geld zal geprobeerd worden om in het Oude Dierenpark in Emmen een voorziening te creëren. In Assen zijn ook pogingen gedaan, maar die zijn mislukt.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>Er is vertrouwen dat de gereserveerde bedragen in deze collegeperiode geïnvesteerd kunnen worden en dat deze bijdragen aan het overkoepelende doel van de Investeringsagenda. Er is ondertussen een cultuurmonitor gemaakt, waarmee de instellingen gegevens aanleveren over onder andere bezoekersaantallen. Doelbereik en voortgang kan op die manier gemonitord worden.</p>
Behaalde resultaten	<p>De verbeteringen aan het Gevangenismuseum zijn vrijwel gerealiseerd en zijn vanaf 23/3/2018 te bewonderen</p> <p>De Abdijkerk bij/in het Drents Museum is omgebouwd tot tentoonstellingsruimte</p> <p>In totaal is voor dit project al € 1,125 mln aan cofinanciering gerealiseerd, waarvan een deel nog wordt ingezet in 2018.</p>
Realisatie financiën	<p>Investeringsagenda culturele investeringen</p> <p>De culturele investeringen bedroegen € 1.022.766, --. Het budget voor de jaarschijf 2017 bedroeg € 1.064.000, --. De investeringsagenda Cultuur wordt programmatisch aangepakt en is volop in uitvoering, daarbij is het lastig om precies uit te komen als gepland. Wij stellen voor om de niet bestede middelen ad € 41.235, -- over te hevelen naar 2018 en het in te zetten voor de realisatie van de Investeringsimpuls culturele investeringen.</p>
Aandachtspunten	<p>• Bij cofinanciering is het lastig dat alle musea in Nederland (ook die in Drenthe) bij uitbreidings- en verbeteringsplannen in dezelfde vijver vissen voor wat betreft fondsenwerving. • Door de uitbreiding van de plannen van het Herinneringscentrum en de herziene opzet bij het Koloniecentrum loopt het verwerven van de externe middelen enige vertraging op.</p>

De Toekomst van Veenhuizen

Inhoud project	<p>Van gebruiker van het totale gebied Veenhuizen, met in gebruik landbouwgronden, bossen en vele tientallen gebouwen/complexen, beperkt het gebruik van Justitie zich op dit moment tot de PI complexen Esserheem en Norgerhaven. Veel van het Rijksvastgoed dat Justitie in gebruik had is nog eigendom van de Staat/ het Rijksvastgoedbedrijf en is 'overtollig' gesteld. Nadat het Rijksvastgoedbedrijf kenbaar had gemaakt het 'overtollig' gesteld Rijksvastgoed te gaan vervreemden hebben provincie en de gemeente Noordenveld er nadrukkelijk voor gepleit het waardevolle ensemble aan Rijksvastgoed met de vele Rijksmonumenten uit cultureel en economisch perspectief bij elkaar te houden en bij één partij onder te brengen, de Stichting de Nieuwe Rentmeester i.o. Deze stichting komt voort uit een samenwerkingsverband van Stichting het Drentse Landschap, Boei en Nationale Monumenten Organisatie.</p> <p>Om met één partij afspraken te kunnen maken over het toekomstig beheer van het 'overtollig' gesteld Rijksvastgoed is op Rijksniveau instemming nodig van partijen als het ministerie van Financiën en de Tweede Kamer zal hierin ook gekend moeten worden. Vervolgens komt er een onderhandelingstraject waarin het Rijksvastgoedbedrijf met de genoemde stichting i.o tot afspraken moet komen over middelen en condities voor de overdracht en instandhouding van het vastgoed in Veenhuizen. Komen partijen hieruit dan wil de provincie daarna met deze stichting afspraken gaan maken over een ruimtelijk-economisch programma gericht op een verdere versteviging van de economisch basis in Veenhuizen met nieuwe bedrijvigheid. Voor eventuele provinciale investeringen in dit programma kunnen middelen uit de Investeringsagenda worden in gezet. Daarbij wil de provincie het initiatief nemen de verschillende afspraken in het bovenstaande traject te 'bundelen' in een RegioDeal Veenhuizen.</p>
Stand van zaken	<p>Er kan momenteel nog geen investering worden gedaan in Veenhuizen, omdat de provincie in afwachting is op de eerder aangegeven noodzakelijke besluitvorming op Rijksniveau en de daarna te voeren onderhandeling over het toekomstig beheer tussen het Rijksvastgoedbedrijf en de genoemde stichting over het te vervreemden waardevolle ensemble aan Rijksvastgoed in Veenhuizen. Met het aantreden van de nieuwe verantwoordelijk bewindspersoon - Staatssecretaris Raymond Knops ministerie BZK - is de verwachting dat in de eerste helft van 2018 er duidelijkheid komt over de ruimte die de Tweede Kamer wil gaan bieden om als Rijksvastgoedbedrijf de benoemde onderhandelingen te gaan starten.</p> <p>De Stichting de Nieuwe Rentmeester i.o is zich al aan het voorbereiden voor deze onderhandelingen in het ook door ons ondersteunde project ' Fase 1 project Goed Rentmeesterschap Veenhuizen'</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>Provincie en de gemeente Noordenveld maken zich sterk om in samenwerking met het Rijksvastgoedbedrijf het 'overtollig' gesteld Rijksvastgoed in Veenhuizen onder te brengen bij Stichting de Nieuwe Rentmeesters i.o</p>
Investerings totaal en provincie	<p>De provincie heeft in de Investeringsagenda €7,5 ton gereserveerd voor Veenhuizen. Na het besluit van het Rijk en overeenstemming over de beoogde overdracht treedt de provincie in overleg met betrokken partijen over het opstellen van plannen/projecten gericht op het versterken van de economische mogelijkheden in Veenhuizen. Op basis van deze plannen/projecten worden voorstellen geformuleerd richting de Staten over een eventuele provinciale bijdrage uit de Investeringsagenda.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>Doel van eventuele bijdragen uit de Investeringsagenda is om het erfgoed van Veenhuizen te behouden en te ontwikkelen zodat er een levendige omgeving komt, waarin wordt gewerkt, gerecreëerd en gewoond.</p>
Behaalde resultaten	
Realisatie financiën	<p>Nog geen uitgaven gedaan. Het budget staat gereserveerd maar is nog niet via een Statenuitvoeringsplan beschikbaar gesteld.</p>
Aandachtspunten	<p>Het belangrijkste aandachtspunt is de grote afhankelijkheid van andere partijen waaronder de besluitvorming van het Rijk. Afhankelijk van de besluitvorming zal verder invulling moeten worden gegeven aan de afspraken waaronder mogelijk onderhandelingen met het Rijksvastgoedbedrijf.</p>

Drenthe dé Fietsprovincie

Inhoud project	<p>Ambitie om dé Vrijtijdsprovincie en fietsprovincie te willen zijn is onderdeel van het collegeakkoord. Het project Kwaliteitsimpuls Optimaal Fietsnetwerk richt zich op het optimaliseren van het fietsnetwerk. Meer (recreatief) fietsgebruik leidt tot meer bestedingen en meer werkgelegenheid in Drenthe. Daarnaast ligt er een belangrijke relatie met gezondheid door het verhogen van fietsmobiliteit. De investering van de provincie in de Kwaliteitsimpuls is opgesplitst in een subsidieregeling infrastructuur (€3,75 miljoen) en een subsidieregeling voor fietsbeleving, voorzieningen en innovatie (€3 miljoen). Initiatiefnemers uit de samenleving (rechtspersonen) dienen aanvragen voor subsidies voor projecten rechtstreeks in bij de provincie. Deze projecten kunnen zich bijvoorbeeld richten op:</p> <ul style="list-style-type: none">• het verbeteren van fietspaden;• het realiseren van themaroutes;• routeinformatie;• arrangementen en fietsvoorzieningen en koppelingen met horecagelegenheden en bezienswaardigheden;• het vergroten van de attractiewaarde van fietsen door innovaties en beleving in fietsinfra, -routes en -voorzieningen toe te voegen.
Stand van zaken	<p>Momenteel bevindt het project zich in de uitvoerende fase, wat betekent dat er aanvragen voor subsidies kunnen worden ingediend. Het project wordt afgerond in 2019.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>Het project valt binnen het deelprogramma Op Fietse, dat onderdeel is van het Programma Vrijtijdseconomie en Fietsen. Het project is gestart met het opstellen van de nota Kwaliteitsimpuls Optimaal Fietsnetwerk. Deze is tot stand gekomen op basis van inbreng van gemeenten, het recreatieschap Drenthe, Marketing Drenthe, Sport Drenthe en natuurorganisaties. De provincie investeert voor het grootste deel in initiatieven van derden zoals terreineigenaren, gemeenten en ondernemers, en is daarin afhankelijk van de aanvragen die binnenkomen. We zijn actief in het informeren, stimuleren en verbinden van initiatieven.</p>
Investeringen totaal en provincie	<p>De provincie investeert in totaal €6,75 miljoen, grotendeels als cofinanciering. In 2016 is €268.000 geïnvesteerd door de provincie. In 2017 is de prognose dat er €2,2 miljoen uitgegeven wordt. Voor de 2 subsidieregelingen is er een cofinancieringsafspraken van 1/3 bijdrage door de provincie en 2/3 door andere partij (en). Er wordt vanuit gegaan dat cofinanciering leidt tot een multiplier van circa €15 miljoen. Dat betekent dat bovenop de €6,75 miljoen van de provincie nog €15 miljoen aan investeringen door anderen plaatsvindt.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>Er zijn tot nu toe in totaal 33 aanvragen binnengekomen binnen beide regelingen. Door vroegtijdig en goed contact met (potentiële) aanvragers zijn slechts 2 aanvragen afgewezen. De regeling voor infrastructuur loopt zeer voortvarend. De uitgaven uit de regeling fietsbeleving, voorzieningen en innovatie gaan volgens verwachting minder hard; een andere blik op het fietsnetwerk kost meer tijd evenals innovatie en vernieuwing. De provincie investeert daarom intensief in bewustwording en stimulering.</p> <p>Er is een projectmonitor ingesteld zodat bijgehouden kan worden wat de resultaten van de initiatieven zijn.</p>
Behaalde resultaten	<ul style="list-style-type: none">- Er zijn 38 projecten gesubsidieerd waarvan 18 infraprojecten; fietspaden en mountainbikeroutes en 20 projecten op het vlak van beleving, voorzieningen en innovatie zoals bijvoorbeeld routes, routeinformatie, arrangementen, MTB beleefpark.- De uitvoeringsagenda van 'Drenthe de 5-sterren MTB provincie' is samen met partners verder uitgewerkt. Er is gewerkt aan de voorbereiding van een dekkend MTB netwerk voor Drenthe, een attractiever netwerk, route informatie en koppeling met ondernemerschap.- Seminar Bikeconomics; dit succesvolle congres voor ondernemers en andere partners in september 2017; bedoeld om partners te inspireren om hun bijdrage te leveren aan Op Fietse en vooral ter stimulering van initiatieven op het gebied van beleving, voorzieningen en innovatie.
Realisatie financiën	<p>Het totale budget voor de Kwaliteitsimpuls Optimaal Fietsnetwerk bedroeg voor 2017: € 2.392.461,-- waarvan is in 2017 € 2.144.649,-- gerealiseerd en resteert een saldo van € 247.812,--. Dat komt doordat eind 2017 is nog een aantal subsidieaanvragen ingediend die niet meer voor het jaareinde konden worden beschikt. De subsidies worden aanvang 2018 verstrekt en zullen daardoor ten laste komen van het boekjaar 2018. In de jaarrekening 2017 zal worden voorgesteld om de onderschrijding in 2017 te verrekenen met het budget van 2018 en een bedrag van € 247.812,-- over te hevelen.</p>
Aandachtspunten	<p>Blijven investeren in bewustwording en stimulering bij partners voor projecten t.b.v. innovatie, beleving en vernieuwing van het fietsnetwerk.</p>

Energie neutraal Wonen

Inhoud project	<p>Het programma (Expeditieteam) Energie neutraal wonen, zet zich in om het energieverbruik van Drentse woning-eigenaren terug te dringen om zo bij te dragen aan de (landelijke) doelstelling om in 2050 geen fossiele brandstoffen meer gebruiken. Drenthe wil dat in 2040 alle woningen energie neutraal zijn. Wanneer er niets gedaan wordt, wordt 10 miljard uitgegeven aan fossiel opgewekte energie. De 10 miljard wil de provincie ombuigen naar investeringen in Drenthe. Om de doelstellingen te realiseren worden projecten georganiseerd binnen drie lijnen:</p> <p>(1) Bewustwording: 50% van de Drentse huishoudens wordt zich bewust van hun energieverbruik en de mogelijkheden tot verduurzaming, hiermee kan tussen 5-10% energiewinst gerealiseerd worden.</p> <p>(2) Meters maken: 10% van de Drentse particuliere woning-eigenaren neemt een besluit tot het nemen van energiebesparende maatregelen en</p> <p>(3) Innovatie door middel van 15 innovatieve projecten.</p>
Stand van zaken	<p>Op dit moment lopen er ruim 30 projecten. Voor ieder project is een projectleider aangesteld. Een voorbeeld van een project is de Drentse Energiebespaarlening, een aanvulling op het Nationaal Energiebespaarfonds (NEF) waarbij de provincie investeert om de rente op deze landelijke lening terug te brengen tot maximaal 1,5%. Een ander voorbeeld is dat er wordt gewerkt aan een 'Waarborgfonds voor de gebouwde omgeving' waarbij een Vereniging van Eigenaren (VVE) een lening kan aanvragen bij een bank voor energiebesparende maatregelen, en overheden (provincie en gemeenten) garant staan. Bewoners betalen deze lening terug via de servicekosten die ze aan de VVE betalen.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>Het programma is netwerkgericht georganiseerd, waarbij meer dan 100 partners samenwerken. Het gaat hierbij om:</p> <p>Versnellingsteams van overheden (12 gemeenten en provincie), woningcorporaties, huurdersverenigingen, marktpartijen, collectieven van particulieren (energiecoöperaties) en particulieren (via het Drents Energieloket). De provincie neemt een regiefunctie aan door zoveel mogelijk initiatieven (van derden) te bundelen, het netwerk te versterken en uit te breiden en uitwisseling te faciliteren. De provincie borgt acties voor kleinere gemeenten waar weinig capaciteit beschikbaar is en geeft een financiële impuls waar nodig. De provincie speelt ook een rol in de lobby om belemmerende wet- en regelgeving op landelijk niveau aan te passen.</p> <p>Binnen de provincie wordt samengewerkt met andere programma's zoals Asbestdaken, Erfgoed en andere thema's zoals Langer Thuis Wonen en energiearmoede.</p>
Investeringen totaal en provincie	<p>Er is € 6,5 miljoen beschikbaar voor de vastgestelde periode tot en met 2019. € 2,25 miljoen is ingezet als 'reserveopvang revolverend financieren' zodat particuliere woning-eigenaren een lening met een lage rente kunnen afsluiten om te investeren in het verbeteren van de energie-efficiëntie van de woning (vanuit het revolverend fonds kan in totaal € 15 miljoen aan leningen uitgezet worden). € 4,25 miljoen wordt ingezet voor stimulerings- c.q. innovatiesubsidies en procesondersteuning. Met provinciale middelen wordt een veelheid aan particuliere investeringen onttokt. Het is onbekend hoeveel de particulieren in totaal zullen investeren.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>€1 miljoen is uitgegeven in 2016, €1,1 miljoen in 2017 en €1,9 miljoen in 2018.</p> <p>Doelstelling van het programma is dat een gemiddeld gezin in 2020 gemiddeld 16% minder fossiele brandstof gebruikt. Dat geldt voor 218.000 woningen in Drenthe. Op dit moment is het gemiddelde fossiele energiegebruik per huishouden in Drenthe gedaald met 6% ten opzichte van 2014. De verwachting is dat de inspanningen die sinds de start van de expeditie zijn gedaan eind 2017 een daling van 9% teweeg brengt. Drenthe loopt daarin landelijk voorop. Echter, met de huidige techniek worden einddoelen (2040) niet behaald. Daarom blijft de provincie inzetten op stimuleren van innovatie.</p>
Behaalde resultaten	<p>Een belangrijk resultaat is dat zes versnellingsteams zijn opgericht op initiatief van de provincie. Ieder onder leiding van een aanvoerder. Samen met deze aanvoerders vormen we een centraal expeditie team, om met elkaar te voortgang te bewaren en nieuwe ideeën te genereren.</p> <p>Een belangrijk resultaat is dat we veel initiatieven hebben onttokt en aangejaagd die er toe leiden dat er uiteindelijk minder fossiele brandstoffen per huishouden zal worden gebruikt. Andere concrete resultaten die indirect een bijdrage leveren aan de doelstelling zijn bv; het aantal partners, dat dit jaar gestegen is van 70 naar 110. Er zijn in 2017 40 energie coaches opgeleid. Uit het NEF-Drenthe zijn het afgelopen jaar 371 leningen toegekend. Het aantal NOM woningen is in 2016 van 40 naar 400 gestegen en de prognose voor 2017 is dat deze boven de 1000 is gestegen. Waar het uiteindelijk om gaat is ge terug dringen van het gemiddelde fossiele brandstof verbruik per gezin. Dit was in 2016 een reductie van 6% t.o.v. 2015 en de prognose voor 2017 is 9%. De daadwerkelijke cijfers van deze resultaten zijn rond zomer definitief.</p>
Realisatie financiën	<p>Inmiddels is in 8 concrete projecten met een bijdrage vanuit het project van € 1.236.000 een cofinanciering gerealiseerd van € 7.388.400.</p> <p>Op 8 juni 2016 hebben PS € 6.500.000,- beschikbaar gesteld voor dit project.</p> <p>Verdeeld over:</p> <p>2016: € 3,5 miljoen 2017: € 1,0 miljoen 2018: € 1,0 miljoen 2019: € 1,0 miljoen</p> <p>Het budget voor 2017 is verhoogd met € 104.121,-, zijnde het restant budget van 2016. In 2017 is het budget van € 1.104.121,- uiteindelijk overschreden met € 17.471,-. Voorgesteld zal worden dit bedrag te verrekenen met het budget van 2018.</p>
Aandachtspunten	<p>Een aantal belemmeringen is geïnventariseerd. Op landelijk niveau is wet- en regelgeving van kracht die tekortschiet voor een snelle realisatie van de provinciale doelen. Voorbeeld is het niet verplicht energie neutraal bouwen van nieuwe woningen. Samenwerking en uitwisseling met groepen, organisaties en corporaties heeft door de expeditie (100 partners) een flinke impuls gekregen. Daar blijft de provincie op inzetten. Op dit moment wordt de samenwerking op onderdelen naar landelijk schaalniveau getild. Ook het kennisniveau bij bedrijven en banken over bijvoorbeeld landelijke regelingen en nieuwe ontwikkelingen groeit. Het is hoog nodig om die lijn voort te zetten. Tot slot blijven financiële middelen en beschikbare menskracht bij kleine gemeenten/organisaties aandachtspunten binnen de expeditie.</p>

Gebiedsontwikkeling Groningen Airport Eelde

Inhoud project	<p>De provincie is op twee verschillende manieren betrokken bij de ontwikkeling rond Groningen Airport Eelde (vanaf hier GAE). Enerzijds heeft ze een strategische deelneming in GAE NV, samen met vier andere publieke aandeelhouders. De Provincie heeft 30% van de aandelen in handen.</p> <p>De provincie is gebiedsregisseur en zet het zich vanuit die rol in voor ruimtelijk-economische ontwikkeling van de luchthavenomgeving. Door bestaande functies in het gebied te combineren met nieuwe ideeën en netwerken kunnen nieuwe verdienmodellen voor het gebied gerealiseerd worden die aanvullend op de luchthavenfunctie waarde genereren voor de regio.</p> <p>De investering komt toe aan vier 'majeure titels', te weten: (1) Energielandgoed (verduurzaming, realisatie zonnepark, vervoer op waterstof), (2) logistieke hub (doorontwikkeling Flora Holland), (3) Kwaliteitsimpuls gebied (bereikbaarheid, herontwikkeling voormalige Rijksluchtvaartschool, bedrijventerreinen), (4) Doorontwikkeling visie.</p>
Stand van zaken	<p>De gebiedsontwikkeling die de provincie vanuit haar rol als gebiedsregisseur stimuleert, is vanaf 2014 gestart en vanaf 2016 gevat in een investeringsprogramma. Ondertussen zijn er ontwikkelingen gaande op de luchthaven zoals de ontwikkeling van een zonneakker, een fieldlab voor logistiek, een kennis- en testcentrum voor de onbemande luchtvaart (drones) en de herbesteding van de RLS.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>De provincie is enerzijds aandeelhouder en anderzijds gebiedsregisseur van het gebied. In die eerste hoedanigheid bevordert zij via haar deelneming en investeringsbijdragen gericht de ontwikkeling van de luchthaven als Toegangspoort voor het Noorden. Tegelijkertijd pakt het vanuit de tweede rol als gebiedsregisseur ook de omgeving van de luchthaven aan om de economische mogelijkheden te vergroten. Er wordt bij de ontwikkeling van de luchthavenveel samengewerkt met de medeaandeelhouders, kennisinstellingen en met marktpartijen.</p> <p>De ontwikkeling van de luchthaven gebeurt op basis van de Omgevingsvisie Drenthe en de resultaten van de Strategische Verkenning naar de toekomst van de luchthaven. Daarnaast is er een relatie met andere programma's/thema's binnen de provincie zoals Economie, Natuur, Duurzaamheid, Verkeer & Vervoer).</p>
Investeringen totaal en provincie	<p>De provincie investeert tot en met 2019 vanuit de rol als gebiedsregisseur € 8,2 miljoen in het gebied rondom de luchthaven waarvan € 6,5 miljoen uit de Investeringsagenda gefinancierd wordt en € 1,7 miljoen uit lijn (Verkeer & Vervoer, Economie, Natuur). Met de financiële impuls wil de provincie financiering van derden loskrijgen waardoor er in totaal € 50 miljoen beschikbaar zou moeten komen voor het gebied. In 2019 moet het hele bedrag beschikbaar zijn en het programma ligt daartoe op koers.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>Doel is om meer bedrijvigheid, werkgelegenheid en verdiencapaciteit op en rondom de luchthaven te creëren.</p>
Behaalde resultaten	<ul style="list-style-type: none"> - Verleende vergunning en SDE+ subsidie tbv Zonnepark GAE, bezwaarprocedure Raad van State - Aantal initiatieven voor biobased productie - Verkenning recreatieve route - Uitwerking inrichtingseisen B. Legroweg - Marktverkenning Logistiek Ontkoppel Punt - Verleende SDE+ subsidie zonnepanelen Flora Holland - Toekenning EU project Surflogh (waterstof) <ul style="list-style-type: none"> - Herbesteding RLS 1957 - Living Lab GAE - Ontwikkeling kennis en innovatiecentrum drones: Drone Hub GAE <p>Tot nu toe is met een investering van de provincie van € 623.403,-- een inzet door derden van € 1.226.200,-- in de gebiedsontwikkeling losgeweekt</p>
Realisatie financiën	<p>Voor de Gebiedsontwikkeling luchthavenomgeving Groningen Airport Eelde was in 2017 een bedrag van in totaal € 1.230.000,-- begroot. De realisatie is uitgekomen op € 512.403,-- en een saldo van € 717.597,-- resteert. Dit komt met name doordat de beschikkingen inzake de herontwikkeling van het provinciaal monument 'de voormalige Rijksluchtvaartschool' niet meer in 2017 konden worden verantwoord. Daarnaast is de overeenkomst rond de logistieke hub Flora Holland niet eerder dan 2018 van effect. Het investeringskader is een incidenteel budget. IN de jaarrekening 2017 zal worden voorgesteld om de onderschrijding in 2017 te verrekenen met het budget van 2018 en een bedrag van € 717.597,-- over te hevelen om daarmee de lopende projecten rondom de luchthavenomgeving doorgang te laten vinden.</p>
Aandachtspunten	<p>Er zijn een aantal belemmeringen/risico's gesignaleerd in de ontwikkeling van GAE. • Er is een sterke sterk afhankelijkheid van derden. • De provincie heeft soms te maken met een tegengesteld belang vanuit de twee verschillende rollen die zij heeft: aandeelhouder en gebiedsontwikkelaar. Een voorbeeld is de wens vanuit de gebiedsontwikkeling om te investeren in de voorzieningen voor de mobiliteit rond de luchthaven, terwijl deze investering vanuit de bedrijfsexploitatie momenteel nog niet wordt voorzien. • Proces Luchthavenbesluit</p>

Herstructureringsfonds Ruimtelijke Kwaliteit

Inhoud project	<p>In mei 2017 hebben Provinciale Staten ingestemd met de Regeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit ten laste van de Investeringsagenda.</p> <p>Doel van de investering is om kwaliteit toe te voegen in de gebouwde omgeving. Het gaat niet alleen om het opknappen van een pand maar het moet kwaliteit toevoegen in de omgeving.</p> <p>Gemeenten of projectontwikkelaars (en dus ook particulieren) kunnen een aanvraag indienen voor een bijdragen aan een project. De provincie financiert maximale bijdrage van 50% van de totale projectkosten.</p> <p>De subsidiehoogte bedraagt maximaal €250.000. Daarbij moeten de projecten voldoen aan een aantal randvoorwaarden, te weten: duurzaamheid, leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en cofinanciering.</p> <p>Er kunnen punten gescoord worden op deze randvoorwaarden. Om voor subsidie in aanmerking te komen, moet minimaal 70% van de randvoorwaarden gehaald worden.</p>
Stand van zaken	<p>Er is momenteel één subsidieaanvraag (€ 105.000,-) toegekend; voor een project in Nieuw Buinen voor de aanpak van een ijs- en skeelerbaan (aanvraag door eigenaar). Er zitten verschillende aanvragen 'in de pijplijn'.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>De gemeente is de belangrijkste stakeholder in dit project. Er is regelmatig (regulier) relatiebeheer overleg met gemeenten (ontstaan vanuit ruimtelijke plannen). Door dit overleg weet de provincie voor welke projecten een subsidieaanvraag ingediend kan worden en wordt er meegedacht over de invulling van het project. De provincie heeft hierin dus de rol van facilitator, het initiatief voor de projecten ligt bij publieke en private partijen.</p>
Investingen totaal en provincie	<p>Er is in 1e tranche van het project €1,15 miljoen gereserveerd voor de regeling. Met de vaststelling van de Voorjaarsnota 2017 hebben PS besloten nog €4 miljoen toe te voegen aan de bestaande regeling. Dit bedrag is verwerkt in de begrotingswijziging bij de 2e Bestuursrapportage en opgenomen in de reserve Investeringsagenda.</p> <p>De planning is om de investering in 2019 gerealiseerd te hebben. Wanneer nodig wordt er aanvullend budget gevraagd van PS, dan wel gevraagd de projectperiode te verlengen.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>Met een ondersteuning vanuit het Herstructureringsfonds wil de provincie bereiken dat een gebied een ontwikkeling krijgt die positief uitstraalt naar de directe omgeving. Doel van de regeling is tevens verrommeling en verpaupering van kernen tegen te gaan. Het gaat hierbij om gebieden die geen gebruik kunnen maken van het Binnenstadfonds. Dat kan door nieuwe panden of door nieuwe invulling van een gebied. Er kan ook een functiewijziging plaatsvinden.</p>
Behaalde resultaten	
Realisatie financiën	<p>Op 31 mei 2017 is € 1.150.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is € 605.000,- opgenomen in de begroting 2017 en € 545.000,- in de begroting 2018. Van het budget in 2017 is € 105.000,- uitgegeven. De resterende € 500.000,- wordt overgeheveld naar 2018.</p> <p>Daarnaast is in de Voorjaarsnota 2017 (PS 7 juni 2017) een extra bedrag van € 4.000.000,- beschikbaar gesteld. Hiervan is in de begroting 2018 € 2.000.000,- opgenomen en in de begroting 2019 eveneens € 2.000.000,-</p>
Aandachtspunten	<p>Er is een aantal mogelijke aandachtspunten geconstateerd die doelbereik kunnen bemoeilijken. Eerste is een gebrek aan financiële middelen bij verschillende deelnemende partijen waardoor cofinanciering moeilijk is. Daarnaast spelen er reguliere zaken die bij de ontwikkeling van vastgoed komen kijken, zoals stagnatie en verkoop van panden.</p>

Ontwikkeling Groningen Airport Eelde

Inhoud project	<p>De provincie is op twee verschillende manieren betrokken bij de ontwikkeling rond Groningen Airport Eelde (vanaf hier GAE). Enerzijds heeft ze een strategische deelneming in GAE NV, samen met vier andere publieke aandeelhouders. De Provincie heeft 30% van de aandelen in handen. Daarnaast zijn ook de gemeenten Tynaarlo, Assen en Groningen en de Provincie Groningen aandeelhouder van GAE NV. Doel van de aandeelhouders is het waarborgen van de continuïteit van de luchthavenexploitatie op de middellange en lange termijn, waarbij de luchthaven zich ontwikkelt als 'Toegangspoor voor het Noorden'. Een duidelijk keuze om voor het investeren in de luchthaven ondersteunt tevens het doel om de bedrijvigheid op de luchthaven te stimuleren en te vergroten. De Provinciale bijdrage wordt ingezet ten behoeve van de financiering van NEDAB-taken (Niet Economische Diensten van Algemeen Belang), zoals operationele kosten voor security en brandweer, nieuwbouw van de brandweerkazerne, een upgrade van de passagiersterminal en investeringen in routeontwikkeling.</p>
Stand van zaken	<p>De uitvoering van het investeringsprogramma dat is ingezet door de aandeelhouders is neergelegd bij Groningen Airport Eelde NV. De voorbereidingen daarvoor zijn inmiddels gestart. Alle aandeelhouders hebben besloten over hun bijdrage in het Investeringsscenario. Op grond daarvan heeft GAE de uitvoering daarvan opgenomen in haar begroting/werkplan voor 2018 ev.</p>
Stakeholders en rol provincie	<p>De provincie is enerzijds aandeelhouder en anderzijds gebiedsregisseur van het gebied. In die eerste hoedanigheid bevordert zij via haar deelneming en investeringsbijdragen gericht de ontwikkeling van de luchthaven als Toegangspoor voor het Noorden. Tegelijkertijd pakt het vanuit de tweede rol als gebiedsregisseur ook de omgeving van de luchthaven aan om de economische mogelijkheden te vergroten. Er wordt bij de ontwikkeling van de luchthaven veel samengewerkt met de medeaandeelhouders en met marktpartijen.</p> <p>De ontwikkeling van de luchthaven gebeurt op basis van de Omgevingsvisie Drenthe en de resultaten van de Strategische Verkenning naar de toekomst van de Luchthaven. Daarnaast is er een relatie met andere programma's/thema's binnen de provincie zoals Economie, Natuur, Duurzaamheid, Verkeer & Vervoer).</p>
Investeringen totaal en provincie	<p>De provincie wil middels het aandeelhouderschap de komende 10 jaar in totaal € 13,8 miljoen investeren. De aandeelhouders in totaal zullen in deze periode € 46 miljoen investeren. Voor de middelen die voor routeontwikkeling bedoeld zijn gaat het om een garantstelling: hiervoor wordt ook een bijdrage van publieke en private derden verwacht.</p>
Beoogde doelen en doelbereik	<p>Doel is om de continuïteit van de luchthavenexploitatie te waarborgen en meer bedrijvigheid op en rondom de luchthaven te creëren. Aan het eind van 2017 zijn bovendien nieuwe routes aangekondigd naar München, Brussel en continuering naar London en Kopenhagen.</p>
Behaalde resultaten	<p>Groningen Airport Eelde heeft in 2017 een recordaantal passagiers verwelkomd: 228.000, een groei van 26% t.o.v. een jaar eerder. De andere partners hebben inmiddels € 26,24 miljoen toegezegd; de Regio Groningen Assen heeft besloten een bedrag van € 2,5 beschikbaar te stellen.</p>
Realisatie financiën	<p>Voor de Ontwikkeling Groningen Airport Eelde is in totaal 13,8 miljoen beschikbaar gesteld voor de periode t/m 2026, dat bedrag is gestort in de achterliggende reserve. In 2017 was bedrag van € 1.250.000,-- begroot voor NEDAB-vergoeding /ROF Groningen Airport Eelde en dat is ook gerealiseerd. De meerjarige uitputting in de meerjarenbegroting opgenomen, deze zal echter aangepast worden o.b.v. verwachte uitgaven die de luchthaven voorziet in samenhang met de overige aandeelhouders.</p>
Aandachtspunten	<p>Er is een aantal aandachtspunten gesignaleerd in de ontwikkeling van GAE. • Door het Rijk te nemen luchthavenbesluit is van belang voor het realiseren van het gewenste toekomstperspectief voor de luchthaven. Door de aandeelhouders wordt de garantie gegeven van een sluitende financieel-economische onderbouwing van de aanvraag van dit besluit. Externe factoren, die buiten de invloedssfeer liggen van de aandeelhouders, kunnen een rol spelen bij het nemen van dit besluit.</p>

Toekomstgerichte Landbouw

Inhoud project	Het doel van het programma Toekomstgerichte Landbouw is om met een meer integrale aanpak en benadering tot betere resultaten voor de landbouw in Drenthe te komen en meer zichtbaarheid te geven aan de integrale landbouwopgave in Drenthe. Het programma is een opgavegerichte aanpak van het bestaande landbouwbeleid dat zich richt op vier pijlers: Agribusiness, Tuinbouw, Akkerbouw en Veehouderij. Binnen het programma wordt met extra inzet van middelen uit de investeringsagenda een impuls gegeven aan de verduurzaming van de melkveehouderij in de 'Ontwikkelagenda Melkveehouderij' (€4,93 miljoen euro). Doelstelling van de Ontwikkelagenda Melkveehouderij is dat de 'Drentse melkveehouderij in 2020 op het gebied van fosfaat, stikstof en ammoniak presteert op het niveau van de 25% best presterende Drentse bedrijven uit 2013 (de koplopers)'. Voor alle initiatieven die onder deze ontwikkelagenda gestart worden, moet ook cofinanciering geregeld worden.
Stand van zaken	Op 12 juli 2017 hebben de staten ingestemd met het voorstel voor de uitvoering van de Ontwikkelagenda Melkveehouderij, als onderdeel van het Programma Toekomstgerichte Landbouw. Het project heeft een vliegende start gehad, door een lang en goed voortraject. Er is een consulent duurzame Melkveehouderij aangesteld en er zijn verschillende pilotprojecten opgestart.
Stakeholders en rol provincie	In de Ontwikkelagenda werken provincie en partners, op basis van gelijkwaardigheid, gezamenlijk aan de doelen in het programma. Alle partijen brengen kennis, menskracht en middelen in. In de Stuurgroep (ondersteund door een ambtelijke stuurgroep), zijn LTO, Drents Agrarisch Jongeren Contact, NMFD, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Drents Landschap en de provincie vertegenwoordigd. De projectleider vanuit de provincie heeft vooral een regisserende rol. Het eerste initiatief om te komen tot de gezamenlijke afspraken is ontstaan door een aanbod dat ons is gedaan door de partners van het groenmanifest Drenthe. Binnen de provinciale organisatie wordt samengewerkt met Economie, Platteland, Milieu, Natuur en Water en Energie. Deze zijn vertegenwoordigd in een agrarisch (netwerk)team. Samengewerkt wordt met de programma's/thema's energie, asbestsanering, groene economie en krimp. Buiten de provincie wordt ook samenwerkt in de gezamenlijke AgroAgenda van Noord-Nederland waarin Groningen, Friesland en Drenthe participeren. Binnen de AgroAgenda zijn ook diverse andere (keten)partijen, waaronder de clusterorganisatie Greenlinks, en onderzoeksinstellingen actief. Voor praktijkgericht onderzoek en innovatie wordt veelal samengewerkt met de proefboerderijen van Wageningen Universiteit. Maar ook bijvoorbeeld HLB te Wijster is een partner in dit geheel. Met de provincie Groningen wordt gezamenlijk opgetrokken bij de InnovatieVeenkoloniën.
Investeringen totaal en provincie	Vanuit de investeringsagenda investeert de provincie in totaal €4,93 miljoen euro in de Ontwikkelagenda Melkveehouderij, als onderdeel van het Programma Toekomstgerichte Landbouw.
Beoogde doelen en doelbereik	Algemeen doel van het Programma Toekomstgerichte Landbouw is het stimuleren van een duurzame ontwikkeling in de agrarische sector van Drenthe door het stimuleren van innovatieve projecten. Bij de Ontwikkelagenda Melkveehouderij gaat het in het bijzonder om het sluiten van de nutriëntenkringloop op en rondom een bedrijf, waardoor een ecologisch en economisch gezondere bedrijfsvoering gerealiseerd kan worden. Een doel dat door Drentse koploperbedrijven al bereikt wordt. Nu moet ook het peloton aan ondernemers hierin meegenomen worden, om het resultaat zo groot mogelijk te maken. Goede casussen (bijvoorbeeld op gebied van mestproblematiek) worden gebruikt voor lobbydoeleinden op landelijk en Europees niveau. Een belangrijk doel van het programma is om de resultaten van de uitgevoerde projecten breed te verspreiden. Daarom zal er veel aandacht worden besteed aan de communicatie. De monitoring over de voortgang van het Programma Toekomstgerichte Landbouw verloopt via de reguliere planning en control cyclus, via het hoofdstuk 7.1.1 Stimuleren van versterking toekomstgerichte landbouw en agribusiness van de begroting. De Wageningen Universiteit (WUR), brengt jaarlijks de resultaten van de Ontwikkelagenda Melkveehouderij in kaart.
Behaalde resultaten	De consulent melkveehouderij is van start gegaan. De projectontwikkelingsfase is ingezet. De uitrol van de eerste 50 duurzaamheidsplannen wordt dit voorjaar afgerond. Het project Samenwerking veehouderij krijgt een vervolg, waarbij aangesloten wordt bij het initiatief van WNF, Rabobank en Friesland Campina. Volgens opgaven van onze partners hebben zij ongeveer 1.000 arbeidsuren als co-financiering besteed.
Realisatie financiën	Het incidentele budget 2017 voor het investeringsagenda project: "Toekomstgerichte Landbouw Ontwikkelagenda Melkveehouderij" bedroeg € 1.170.000,-. De lasten bedroegen € 25.069,-. In 2017 zijn er nog slechts op beperkte schaal verplichtingen aangegaan binnen de Ontwikkelagenda Melkveehouderij. Dit heeft te maken met noodzakelijke extra voorbereidingswerkzaamheden. Met name het ontwikkelen van de wijze waarop de subsidieverstrekking en of de inkoop zou moeten plaatsvinden en de beoordeling of er sprake zou kunnen zijn van staatssteun, heeft veel meer voorbereiding gekost dan gedacht. De meeste werkzaamheden zullen daadwerkelijk pas in 2018 kunnen starten. Wij stellen voor de overschrijding in 2017 te verrekenen met het budget van 2018 en een bedrag van € 1.144.931,- over te hevelen om daarmee de lopende projecten rondom de Toekomstgerichte Landbouw Ontwikkelagenda Melkveehouderij doorgang te laten vinden.
Aandachtspunten	Er is een aantal aandachtspunten geconstateerd voor het slagen van het programma: <ul style="list-style-type: none">• Afhankelijkheid van andere partijen en van wet- en regelgeving in Europa.• Er zijn continu nieuwe, relevante ontwikkelingen waar het programma op moet reageren of inspelen. Een voorbeeld hiervan is dat boeren graag willen werken op basis van een duurzaam bedrijfsplan, en het blijkt zinvol deze als basis te nemen in plaats van duurzame gebiedsplannen (oplossing dicht bij de boer en zijn bedrijf zoeken).• Er begeven zich andere partijen (o.a. beleggingsmaatschappijen en boeren uit andere provincies) op de grondmarkt. Zoals investeerders die zonneakkers willen realiseren.• Het traditionele grondgebruik deels door andere hoog renderende teelten.• De kosten blijven voortdurend stijgen (zowel grond als grondstoffen, voer en overige kosten).• De problematiek van bedrijfsovernames en het vinden van geschikte opvolgers.

Uitvoeringsregeling Impuls Volkshuisvesting

Inhoud project	<p>Per gebied in Drenthe zijn er knelpunten op het gebied van huisvesting aan te wijzen. Deze zitten met name in de kwetsbare woningvoorraad. De provincie wil samen met de Drentse gemeenten kijken hoe ze de lokale volkshuisvesting een impuls kan geven. Te denken valt aan sanering, kwaliteitsverbetering van particulier woningenbezit of kleinschalige woningbouwprojecten met een onrendabele top. Uit gesprekken die de provincie heeft gevoerd met gemeenten blijkt dat het met name in kleine kernen lastig is kleinschalige woonprojecten te realiseren vanwege een onrendabele top, dat sanering van woningen of woonblokken stagneert en dat er voor wijken uit de jaren 1960-1970 een kwaliteitsslag nodig is.</p> <p>Doel van de Uitvoeringsregeling Impuls Volkshuisvesting is om de kwaliteit in de woningvoorraad te verbeteren. Voor elke Drentse gemeente wordt een bedrag gereserveerd op basis van een verdeelsleutel (gebaseerd op het aantal woningen en het aantal gemeenten). Aanvragen kunnen vormvrij worden ingediend.</p>
Stand van zaken	De regeling is goedgekeurd door PS op 27 september 2017, zie Statenstuk 2017-803 en wordt opengesteld per 1 januari 2018. Vanaf september/ oktober is de provincie in gesprek met gemeenten om de projectvoorstellen zo goed mogelijk voor te bereiden op indiening. Gemeenten kunnen na het openen van de regeling binnen twee jaar een plan indienen en moeten deze uiterlijk in 2022 gerealiseerd hebben.
Stakeholders en rol provincie	De provincie probeert middels een bescheiden financiële impuls de bestaande woningvoorraad te verbeteren waar dit voor andere partijen moeilijk realiseerbaar is. Er liggen hier nadrukkelijke relaties met provinciale doelstellingen op gebied van krimp en leefbaarheid en energie. In het ontwerpen van de regeling zijn gesprekken gevoerd met gemeenten, corporaties en marktpartijen over de opgaven waarmee zij geconfronteerd worden. In de realisatie van de projecten zijn met name de gemeenten in de lead en geven zij het project invulling samen met andere partijen.
Investerings totaal en provincie	In totaal wordt er vanuit de Investeringsagenda €2 miljoen geïnvesteerd. Dit bedrag wordt verdubbeld door de gemeenten. Dat kan vanuit hun eigen middelen of met die van samenwerkingspartners. Het provinciale deel mag gecombineerd ('gestapeld') worden met andere provinciale fondsen, zoals het Binnenstadfonds of de Herstructureringsregeling Ruimtelijke Kwaliteit.
Beoogde doelen en doelbereik	De Impuls Volkshuisvesting moet gaan bijdragen aan de oplossing van knelpunten op de woningmarkt die niet vanuit de markt zelf worden opgelost.
Behaalde resultaten	In 2019 is een evaluatie van de regeling gepland om te zien of en hoe de regeling werkt. Gesprekken met alle gemeenten zijn ingepland of reeds geweest. Hierbij hebben alle gemeenten reeds concrete projecten benoemd en is waar nodig sprake geweest van een locatiebezoek.
Realisatie financiën	In september 2017 is door PS € 2.000.000,- beschikbaar gesteld. In de 1e Bestuursrapportage 2018 wordt dat bedrag in onderstaand ritme in de begroting 2018 tm 2021 opgenomen. Dekking vindt plaats door bijdragen uit de Reserve Investeringsagenda
Aandachtspunten	<p>2018 € 750.000,- 2019 € 750.000,- 2020 € 250.000,- 2021 € 250.000,-</p> <p>Al voorafgaand aan de openstelling van de regeling zijn wij het gesprek met gemeenten en samenwerkingspartners om het risico op een gebrek aan financieringsmogelijkheden te beperken. Het frequente contact wordt voortgezet. Vanuit de gemeenten is aangegeven dat er voor de uitvoering soms sprake is van belemmeringen op het gebied van obstakelvrij maken. Hierbij valt te denken aan juridische of planologische obstakels of het gebrek aan grondpositie van een gemeente. Provinciaal en landelijk is ervaring beschikbaar wat betreft vastzittende en complexe ruimtelijke projecten. Vanuit de provincie is en wordt expertise aangeboden om deze problematiek te helpen oplossen.</p>